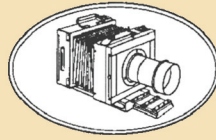

OBJEKTIV

Nr. 116

September 2007

Dansk Fotohistorisk Selskab

Indhold

3

Arkitekt & fotograf Albrecht Meydenbauer

Fotogrammetriens fader

Klaus-Eckard Riess

12

Hvad lavede Zeiss Ikon AG i Dresden under krigen?

Klaus_Eckard Riess

16

Et stort spring fremad

'COPAL SQUIRE LUKKEREN'

Svend Frederiksen

22

BILLEDGRUPPEN

Mødedatoer. Et spil kort. Fotograf Alinari II del

28

Danske kvindelige fotografer

omkring 1880

Tove Thage

36

BOG & Udstillingsomtale

43

DREJ & SE – FILM

Filmfotograf og filminstruktør Anders Wilhelm Sandberg

Marguerite Engberg

44

'SAMLERDILLEN'

48

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings- og orienteringsnyt

Mødereferat, anvisningslister,

landsmøde & generalforsamling

Layout & redaktion: Flemming Berendt

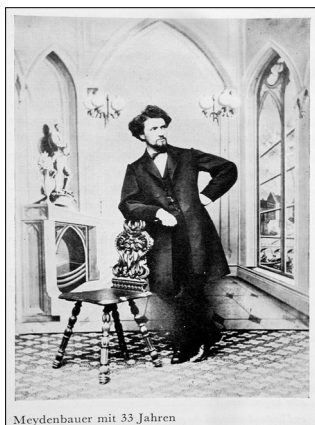
Albrecht Meydenbauer

Arkitekt & fotograf

Fotogrammetriens fader

Klaus-Eckard Riess

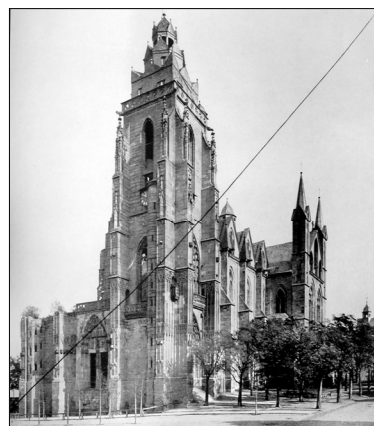
Når folk i dag besøger Tysklands dynamiske metropol og beundrer Berlins smukkeste plads 'Gendarmenmarkt', aner de vel sjældent, at den historisk korrekte genrejsning af 'Französischer Dom' kun har været muligt takket være fotogrammetriske optagelser, beregninger og tegninger fra sidst i attenhundretallet. Og kommer turisterne tilfældigvis forbi 'Meydenbauerweg', så tænker de vel næppe på, at navnet står for en genial og fremadskuende mand, der fandt på at opmåle historiske bygninger ved hjælp af fotografien, en mand, der konstruerede de dertil nødvendige kameraer og grundlagde verdens første fotogrammetriske institut.

Albrecht Meydenbauer blev født i 1834 i den lille by Tholey i Hunsrück bjergene syd for Mosel. Faderen døde få måneder før sønnens fødsel, så moderen havde nok at gøre med at sørge for familiens underhold og for børnenes uddannelse. Albrecht Meydenbauer fik sin studentereksamen og tog derefter til Berlin for at uddanne sig til arkitekt og 'Baumeister'. Han fik offentlig ansættelse, og det hørte til hans første opgaver at opmåle historiske bygningsværker.

I september 1858 var turen kommet til domkirken i Wetzlar. Meydenbauer syntes, at opstillingen og den ustandselige omflytning af et byggestillads var alt for tidskrævende, hvorfor han konstruerede et slags hejseværk med en kurv for at kunne bevæge sig op og ned ad domkirkens facade.

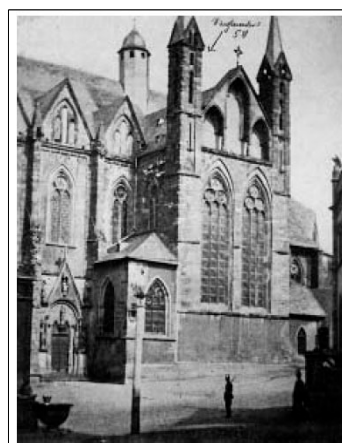
En dag gik det galt: Kurven smuttede fra ham, så han var nær ved at styrte i dybet, og han kunne kun med nød og næppe redde sig igennem en vindues-

Domkirken i Wetzlar, 1901

åbning i facaden. Dette blev Meydenbauers nøgleoplevelse, som satte alt i gang!

Han beretter selv, at allerede da han dybt chokeret var på vej ned igennem bygningen, fostrede den idé, at den direkte opmåling måtte kunne erstattes af en berøringsfri opmåling ved hjælp af fotografien. Ad geometriens vej skulle det fotografiske centralperspektiv derefter omvendes til parallelprojektion og nedfældes på tegninger.

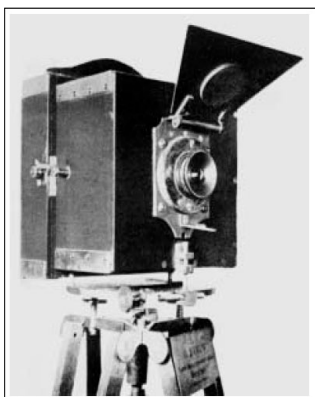

Meydenbauers tegning af ulykkesstedet

Meydenbauer sendte et memorandum til sin chef, den preussiske konservator von Quast og forklarede, at fotografiske billeder er i stand til at registrere og dokumentere objekter meget detaljeret og med største nøjagtighed. Han gjorde rede for sin idé, at oprette et arkiv til bevarelse og dokumentation af landets bygningshistoriske arv.

Vejen dertil skulle vise sig at være lang og trang.

Fotografiens udvikling var i 1858 stadig kun nået til vådkollodiumstadiet, og Albrecht Meydenbauer opdagede hurtigt, at de eksisterende kameraer slet ikke var nøjagtige nok til hans formål. Han blev selv nødt til at lege konstruktør og opfinder.

Meydenbauers fotogrammetriske kamera, 1867

I 1867 havde han færdigkonstrueret sit første specialkamera. Det viste et format på 30x30 cm og var udstyret med vidvinkelobjektivet Pantoskop fra Emil Busch i Rathenow. Objektivet havde en brændvidde på 25cm og en billedvinkel på 105 grader. Man benyttede en indstikblænde med en størrelse på f:77, som gav en enorm dybdeskarphe-
 det, men selvfølgelig krævede meget lange belysningstider. Derfor var der heller ikke brug for en egentlig lukker. En klap foran objektivet var tilstrækkelig til at styre belysningen.

Dette kamera rummede allerede alle de væsentlige elementer, der kom til at kendetegne fremtidens fotogrammetriske apparater:

Definition af billedplanet ved en mekanisk ramme, som den fotografiske plade blev presset imod.

Integrations af et koordinatsystem, realiseret ved udspændte tråde foran billedplanet.

Et fiks/fokus-vidvinkelobjektiv, således at den principielle afstand bliver defineret (den faste brændvidde som vigtigste parameter i kameraet).

Montering på et teodolitlignende stativhoved med mulighed for nøjagtig kalibrering af kameraet i alle plan.

Meydenbauer måtte konstatere at de gængse glasplader som basis for emulsionen simpelthen ikke var plane nok. For at opnå en større nøjagtighed ved opmålingerne anvendte han derfor kun slebne spejlglasplader.

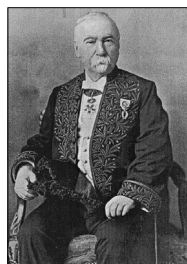
I 1866 havde Meydenbauer rettet et memorandum til det preussiske krigsministerium og foreslået en anvendelse af fotogrammetrien til militærets op-

målinger. Året efter bevilligede ministeriet penge til praktiske forsøg.

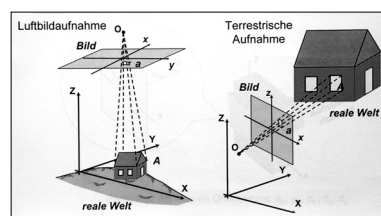

Kirken i Freyburg/Unstrut, 1867

Som forsøgsobjekt valgtes byen Freyburg ved floden Unstrut. Opmålingen af landskabet og af domkirkens dimensioner forløb yderst tilfredsstillende og demonstrerede til fulde metodens og kameraets anvendelighed.

Aimé Laussedat .

Fotogrammetrien kort skitseret

Omkring samme tid fik Albrecht Meydenbauer kendskab til franskmanden Aimé Laussedats tilsvarende fotografiske eksperimenter ved topografiske opmålinger. Laussedat kaldte sin metode for 'Métrophotographie', hvorimod Meydenbauer i en publikation fra december 1867 for første gang brugte ordet 'Photogrammetrie'.

Helt uafhængige af hinanden havde altså både Meydenbauer og Laussedat fundet frem til beslægtede metoder, og derfor kan begge med rette kaldes for fotogrammetriens fædre.

Helt enkelt fortalt går fotogrammetrien ud på, at et objekt fotograferes fra mindst 2 forskellige vinkler. Den egentlige opmåling foretages derefter hjemme i tegnestuen direkte på selve billedet. Med udgangspunkt i de faste parametre fra kameraet (det såkaldte målekammer), som kaldes den indre orientering, og parametrene fra kameraets opstilling i forhold til objektet, som kaldes den ydre orientering, omregnes til sidst billedets centralperspektiv til en parallelperspektivisk tegning af objektet. Det kræver selvfølgelig folk, der behersker deres geometri.

I dag skelner man mellem 2 slags fotogrammetri: Terrestrisk fotogrammetri, som omfatter alt det jordnære, altså også arkitekturen, luftfotogrammetri, som har udviklet sig til et enormt område og også danner grundlag for satellitovervågning, GPS osv.

I 1870 udbrød der krig mellem Frankrig og Tyskland. Det preussiske krigsministerium ønskede at afprøve den fotogrammetriske metode og sendte et 'Feldphotographie-Detachment' afsted, som deltog i belejringen af Strassburg. Ekspeditionen stod under ledelse af docent i geodæsi Richard Doergens og blev ikke nogen succes, fordi de fotogrammetriske optagelser ikke viste den nødvendige kvalitet. Ifølge Doergens skulle årsagen søges i det efter Meydenbauers anvisninger fremstillede apparat. Meydenbauer på sin side mente at Doergens ikke havde sørget for den påkrævede, nøjagtige justering af apparaturet. Disse gensidige beskyldninger medførte en årelang polemik og betød et stort tilbageslag for Albrecht Meydenbauer.

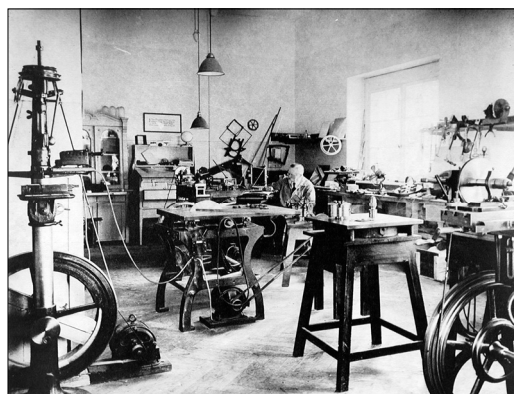
Kastorkirken i Koblenz og Elisabethkirken i Marburg

I begyndelsen af 1870'erne var Meydenbauer udstationeret i Koblenz for at deltage i arbejdet med anlæggelsen af Mosel-jernbanen. Helt i privat regi benyttede han lejligheden til en fotogrammetrisk opmåling af Kastorkirken, som viste sig at være en stor succes og et bevis for effektiviteten af hans metode. Professorerne i Berlin var dog ikke så lette at overbevise. Til gengæld bakkede den fremsynede, preussiske kulturminister von Gossler fuldstændigt op om Meydenbauers idéer. Albrecht Meydenbauer argumenterede for oprettelse af et 'Denkmalerarchiv' (arkiv for historiske bygningsværker) på basis af fotogrammetriske optagelser, beregninger og tegninger. Han var overbevist om vigtigheden af en dokumentation af den kulturelle

arv, idet bygninger jo kunne forfalde eller endog blive revet ned. Muligheden for krigsbetingede ødelæggelser nævner han ikke, det oversteg nok hans forestillingsevne.

Kulturministeren kunne ikke uden videre diktere oprettelsen af et fotogrammetrisk institut. Der skulle parlamentets godkendelse og bevillinger til. Parlamentet på sin side ønskede en bevisførelse for at den fotogrammetriske metode ikke bare var mindre farlig end den fysiske opmåling, men at den også var mindst lige så nøjagtig.

Albrecht Meydenbauer leverede beviset. Som testobjekt for hans på fotografi og geometri baserede fremgangsmåde valgte han Elisabethkirken i Marburg, hvis detaljerede mål allerede var kendte i forvejen. Det viste sig at differencen mellem Meydenbauers fotogrammetriske opmåling af kirketårnernes højde og den oprindelige, fysiske opmåling kun var på ca. 0,09 %. Større nøjagtighed kunne ingen forlange, og dermed var vejen banet.

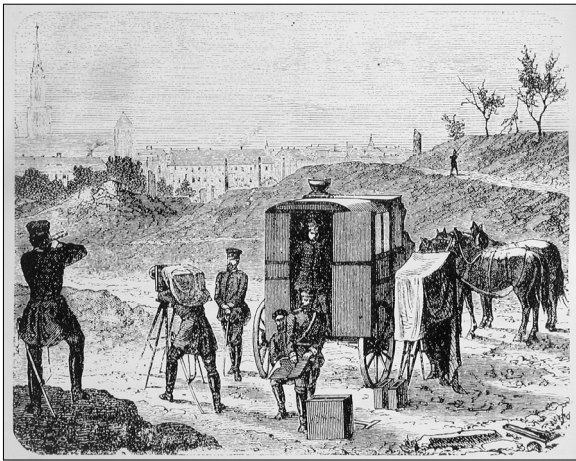
Det mekaniske værksted i 'Messbildanstalt'

1885 blev 'Königliche Messbildanstalt' etableret, og Albrecht Meydenbauer udnævntes til direktør. Efter at have kæmpet i omtrent 25 år for fotogrammetriens udvikling og anerkendelse, kom han nu til at lede verdens første fotogrammetriske institut igennem det følgende kvarte århundrede.

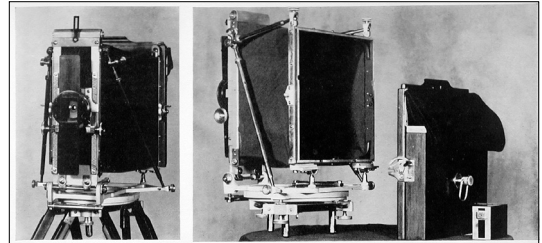
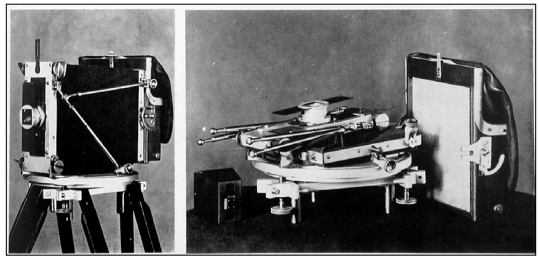

'Königliche Messbildanstalt', 1885

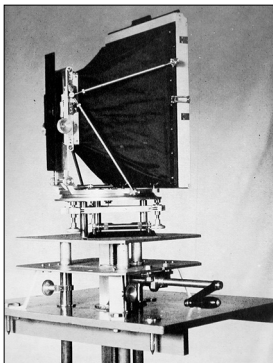
Institutet fik til huse i Schinkels 'Bauakademie' i Berlin, og det fik også indrettet et mekanisk værksted til fremstilling af fotografisk apparatur.

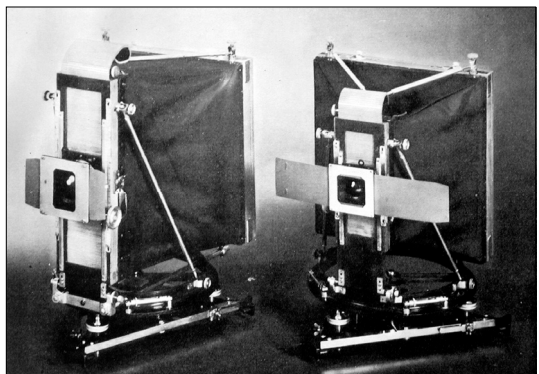
'Feldphotographie-Detachement foran Strassburg i 1870

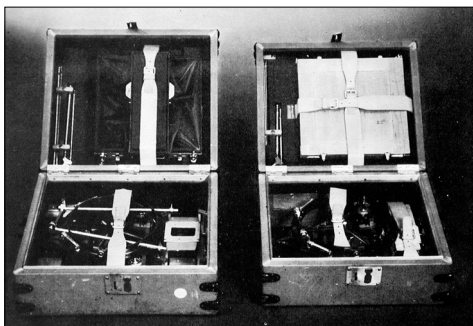
Fotogrammetriske kamerer, format 20x20cm og 12x12cm. Ekspeditionskameraer ca. 1890

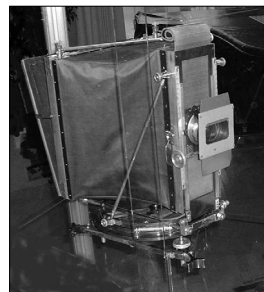
Et videreudviklet kamera fra ca. 1890

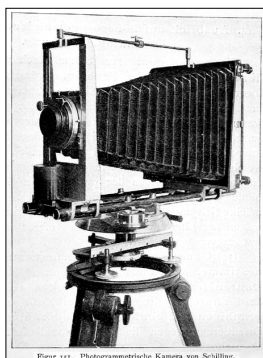
2 kameraer leveret til Schweiz 30x30cm, 1898

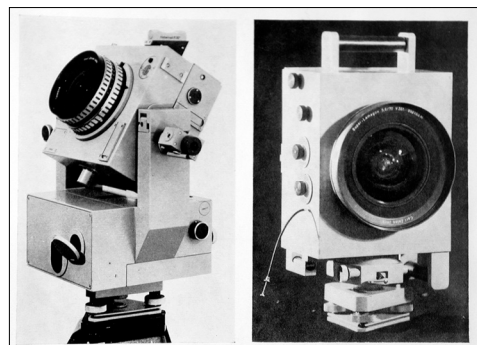
2 kameraer 30x30cm, leveret til Schweiz i 1898

Nyere billede af Maydenbauer kameraet leveret til Schweiz

Fotogrammetrisk kamera udviklet af F. Schilling i Göttingen, 1902

'Universalmesskammer UMK', 13x18cm og 'arkitekturkamera AMK', 18x24cm, begge fremstillet af Carl Zeiss Jena i 1970

I 1944 blev Französischer Dom forvandlet til en ruinhob under et luftangreb

42 år senere står Französischer Dom genopbygget i al sin glans

Lige siden Meydenbauer byggede sit første målekamera i 1867, havde han videreudviklet og forbedret konstruktionen af sine kameraer, oftest i samarbejde med Emil Busch i Rathenow. Derfra var der i mellemtiden også kommet et større udvalg af Pantoskop objektiver i forskellige brændvidder. Fra 1879 havde standartformatet på de såkaldte målekameraer været 40x40cm. Der blev dog også fremstillet kameraer med formater ned til 12 x12cm til brug på ekspeditioner. Det var et tilbagevendende problem at kamerahusene, der jo skulle vise helt nøjagtige parametre, nemt kunne trække sig lidt og forandre sig under transporten. Fra arkitekturen vidste Albrecht Meydenbauer, at bindingsværkshuse, trods deres lettere konstruktion var mere stabile end massive huse. Med denne erfaring in mente konstruerede Meydenbauer de nye generationer af målekameraer, som tilmed kunne klappes sammen og transporteres i en kuffert.

To af disse store fotogrammetriske kameraer blev leveret til Schweiz. Begge har et format på 30x30 cm og objektiver på henholdsvis 20cm og 32cm brændvidde. De er i dag de eneste originale Meydenbauer-målekameraer, der endnu eksisterer. Alle andre er gået til under krigen. Ødelagt blev også det øvrige fotoudstyr, som Meydenbauers opfindertalent havde frembragt.

På den tid, da han begyndte at fotografere bygningsværker, fandtes der endnu ikke elektriske lamper til indendørs optagelser. Man brændte serpentinformede magnesiumstrimler af, der dog havde den fordel at frembringe meget bløde skygger. Til gengæld udviklede de røg og meget aske. Det kunne selvfølgelig ikke accepteres i kirker og i andre fine bygninger. Derfor konstruerede Meydenbauer en stor fotolampe, der førte magnesiumstrimlerne frem ved hjælp af et urværk, samtidigt med at røg og aske blev suget ind i et lampehus. Noget lignende må han have benyttet på det kæmpemæssige forstørrelsesapparat, han udviklede for at få fremkaldt endnu større billeder af sine 40x40 cm store negativplader. Dette apparat vakte så megen opsigt og blev så beundret, at man præsenterede det for selveste kejseren.

På Messbildanstalt skabte Albrecht Meydenbauer efterhånden et arkiv, som dokumenterede 2.600 bygninger på 20.000 glasnegativer. Dertil kom alle tekniske data vedrørende optagelserne og opmålingerne, samt beregninger og tegninger.

Det var Albrecht Meydenbauers mål at få etableret et tilsvarende arkiv for hele det tyske rige. Som preussisk embedsmand kunne han dog ikke tillade sig på egen hånd at kontakte myndighederne i de

andre tyske stater. Alt skulle gå kommandovejen igennem det preussiske kulturministerium men dér talte Meydenbauer for døve øren. Den indsigtfulde von Gossler var forlængst blevet afløst af mindre interesserede efterfølgere.

Meydenbauer dekoreret af den tyske kejser

Til sidst resignerede Albrecht Meydenbauer og søgte sin afsked. Den blev ham bevilliget med kors og bånd og stjerner på og med store hædersbevisninger. Man skrev året 1909 og Meydenbauer var rundet de 75 år.

Instituttet fortsatte med at fungere uændret, indtil aktiviteterne blev droppet ned i 1921, fordi første verdenskrig havde tømt Tysklands pengekasse. Samme år døde Albrecht Meydenbauer.

1933 flyttede man hele samlingen, som i mellemtiden var kommet til at hedde 'Staatliche Bildstelle', til den forhenværende Marstal i Berlin. Denne bygning blev bombet sønder og sammen i 1943, men forinden havde man nået at bringe billedarkivet i sikkerhed i kongeslottets dybe kældre.

Da bombeangrebene tog til i 1944 og fronten rykkede nærmere, blev dokumenterne og de ømfindelige negativplader gemt i en nedlagt mine 150 km syd for Berlin. Der kom russerne og snuppede hele herligheden. 935 store trækasser tog de med sig til Moskva, hvor de ankom i juli 1946. 56 kasser landede på et eller andet museum og blev aldrig set siden. De øvrige 879 kasser med fotopladerne blev overgivet til arkitekturakademiet i Moskva, hvor man passede professionelt på materialet.

1958 leverede Sovjetunionen negativterne tilbage til DDR. Desværre manglede alle instrumenter og de vigtige dokumenter vedrørende optagelserne og målingerne. Alligevel fik de fotogrammetriske billeder stor betydning for genrejsningen af en del historiske bygninger i Berlin.

'Institut für Denkmalspflege der DDR' tog nu vare om den enestående billedsamling. Da de mange år

Genopbygningen af Nikoleikirche i Berlin er et symbol på Meydenbauers arbejde med fotogrammatrien

"Kommer turisterne tilfældigvis forbi 'Meydenbauerweg', så tænker de vel næppe på at navnet står for en genial og fremadskuende mand, der fandt på at opmåle historiske bygninger ved hjælp af fotografier.

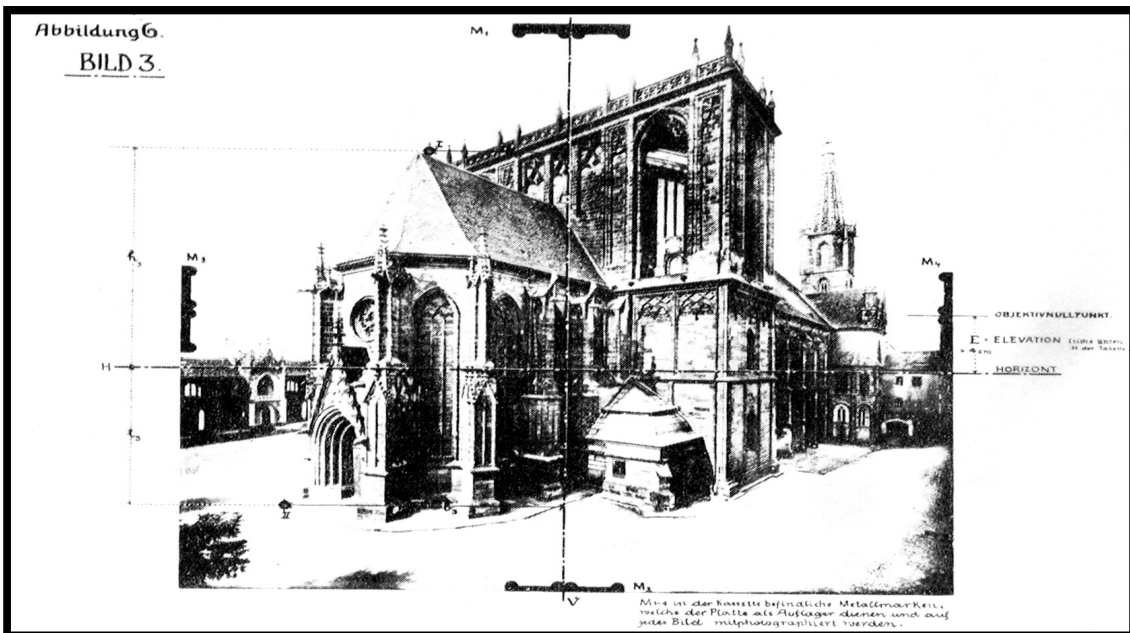
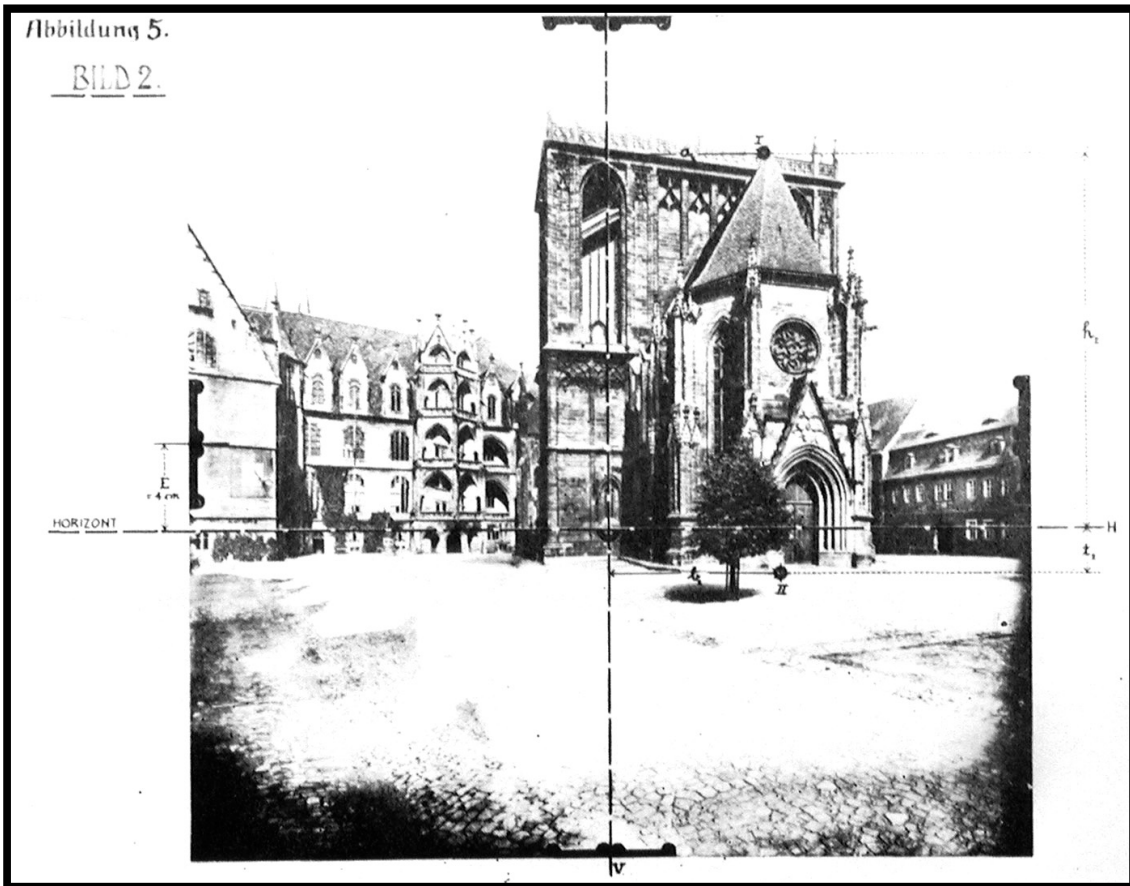
De dertil nødvendige kameraer og grundlagte verdens første fotogrammetriske institution"

på bagen og den omskiftelige tilværelse havde taget hårdt på negativerne, begyndte man fra 1983 at fremtidssikre billederne ved at kopiere dem ned til størrelse 18x18cm på et fysisk stabilt materiale. Efter murens fald fik 'Brandenburgisches Landesamt für Denkmalspflege' i Waldstadt ansvaret for Albrecht Meydenbauers 'Messbildarchiv'. Arkivet opbevarer i dag ialt 100.000 historiske optagelser af dels endnu eksisterende og dels forlængst ødelagte bygninger. Udenfor fagkredse er Albrecht Meydenbauer og den fotogrammetriske dokumentation af historiske bygningsværker ikke videre kendt. Men for alle der er interesseret i fotohistorie, må hans navn være et spændende og beundringsværdigt bekendtskab. ●

Litteratur:

Rudolf Meyer: 'Albrecht Meydenbauer – Baukunst in historischen Fotografien'.

Jörg Albertz: 'Albrecht Meydenbauer – Pioneer of Photogrammetric Documentation of the Cultural Heritage'.

I en publikation fra 1898 anskueliggør Albrecht Meydenbauer sin fotogrammetriske fremgangsmåde med domkirken i Meissen som eksempel! Mærkerne i billedrammens fire sider definerer tydeligt billedets koordinater, og der er peget på objektivets lodrette forskydning, som benævnes 'elevation'

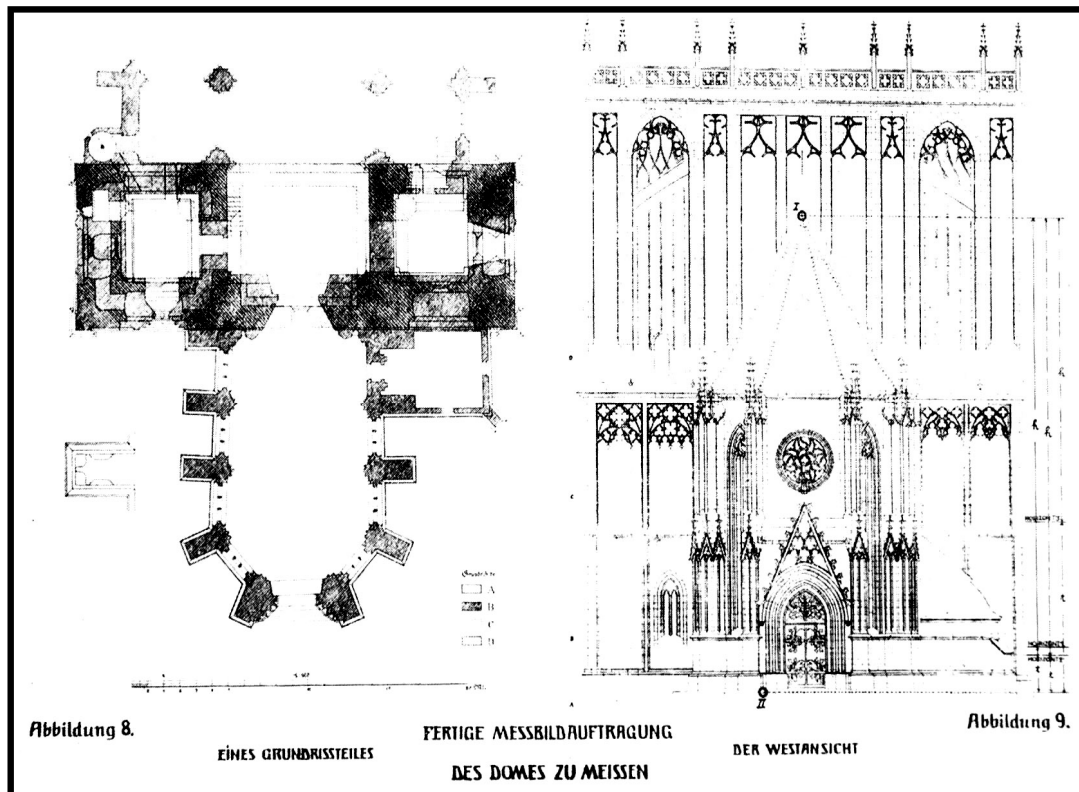

Abbildung 8.

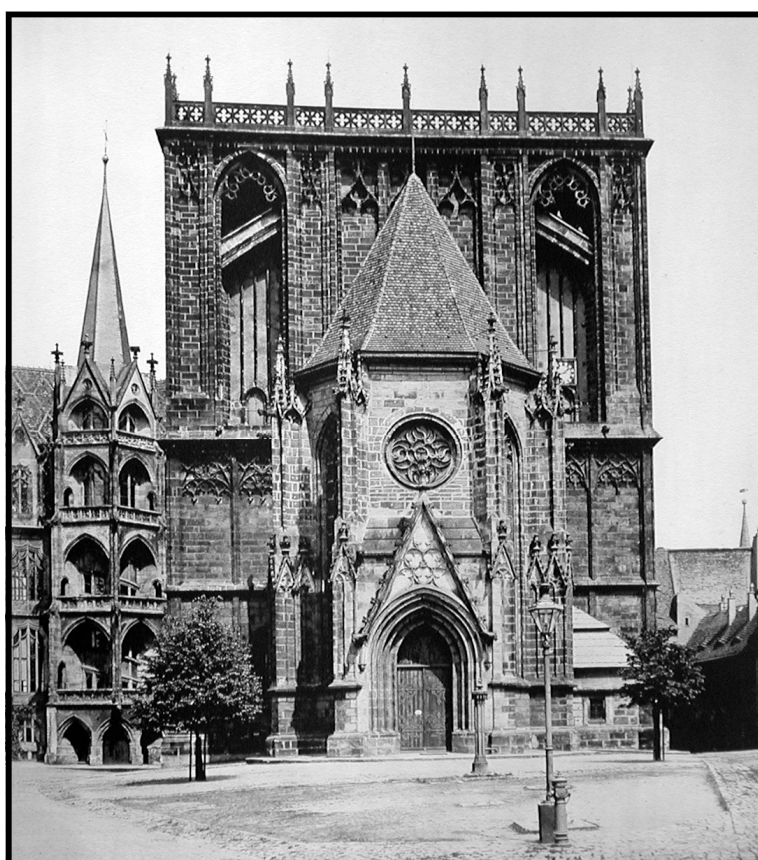
EINES GRUNDRISSTEILES

FERTIGE MESSBILDAUFTRAGUNG
DES DOMES ZU MEISSEN

DER WESTANSICHT

Abbildung 9.

En korrekt tegning af domkirken er blevet det færdige resultat af opmålingen direkte på negativerne med efterfølgende omregning fra centralperspektivet til parallelprojektion

Denne fotogrammetriske optagelse fra 1898 viser domkirkens facade endnu uden de 2 spidste tårne, som blev sat på i begyndelsen af 1900' tallet

Hvad lavede Zeiss Ikon AG i Dresden under krigen?

Klaus-Eckard Riess

Zeiss Ikon's trappetårn udført som beskyttelsesrum

I mit foredrag og min artikel 'Fra Contessa til Contarex' fortalte jeg, at fremstillingen af fotoudstyr gik næsten helt i stå under krigen, fordi alle kræfter blev sat ind på rustningsproduktionen.

Men hvad fremstillede Zeiss Ikon AG så?

Dette er et meget mørkt kapitel med triste menneskelige skæbner der udspillede sig, mens jeg som ganske lille purk intetanende legede i vores hus og have ikke ret langt fra Zeiss Ikon's fabrikker i Dresden.

Først nogle ord om personlige relationer og berøringspunkter. Det er vist mere end 30 år siden, at jeg diskuterede Albert Speers erindringer med min far. 'Jeg har én gang haft at gøre med Speer' sagde min far. Og så fortalte han, at Zeiss Ikon havde en velfungerende afdeling med jøder, og at partiledelsen i Dresden (Gauleitung) i 1942 krævede, at disse jøder skulle deporteres til et område i Polen, som det hed sig. Det blev min fars opgave at skrive til rustningsminister Speer for at forhindre dette. Bestræbelserne blev i første omgang kronet med held. Zeiss Ikon's ledelse vandt over den fanatiske Gauleiter Mutschmann, men blev af partiledelsen skældt ud for at være 'jødevenlig'. Helt realistisk set var det vel bekymringen for produktionen og ikke menneskekærlighed, der fik Zeiss Ikon til at foretage dette skridt. Historien bliver dog til fulde

bekræftet i Victor Klemperers berømte og rystende dagbøger, hvor han ligefrem skriver 'Zeiss Ikon kæmper for sine jøder'.

Der er også andre berøringsflader. Det var en vis hr. Schubert, far til en klassekammerat, der i 1953 anbefalede mig at søge en læreplads i VEB Zeiss Ikon's uddannelsescenter i Dresden-Reick.

Det avancerede krigsfly Junkers Ju-88

Han havde selv været ingeniør i Zeiss Ikon, og under krigen var det hans farefulde job at flyve med i bombeflyene for at teste det af Zeiss Ikon fremstillede sigteudstyr. Zeiss Ikon havde fået stillet en Junkers Ju-88 til rådighed for disse testflyvninger. Testpiloten hr. Krause boede forøvrigt også i vort nabolag. Min kusines senere mand Walter arbejdede ligeledes i Zeiss Ikon og gjorde tjeneste ude på Luftwaffes flyvepladser for at servicere det følsomme apparatur. Hans eminent dygtige bror Rudi derimod var af firmaet blevet holdt tilbage fra fronten for at være værkfører i produktionen. Det var ham, der i 1957 tilbød mig et job i Malmö og senere engang fortalte mig, at man i Zeiss Ikon under krigen i al hemmelighed havde arbejdet på et 35mm SLR-kamera.

I dag ville jeg ønske at kunne få en dybdeborende snak med de nævnte, forlængst afdøde personer. Men alle spørgsmål må desværre blafre i vinden.

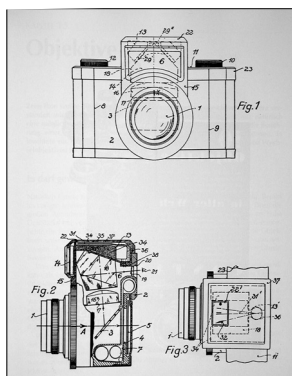
Til gengæld har jeg i det følgende kunnet støtte mig til en ret ny og indgående dokumentation af

Herbert Blumtritt i Dresden:

'Rüstungsproduktion und Zwangsarbeit in Betrieben der Dresdner Fotoindustrie 1935-1945'

Allerede under 1.verdenskrig havde Carl Zeiss i Jena, C.P. Goerz i Berlin og Heinrich Ernemann i Dresden været de væsentligste leverandører af optisk udstyr til det tyske militær.

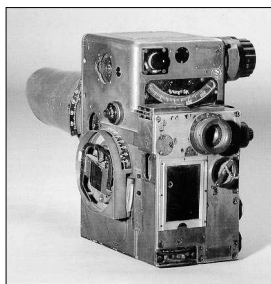
Ved grundlæggelsen af Zeiss Ikon AG i 1926 lød kontrakten i første omgang på at firmaet ikke skulle deltage i konstruktion og fremstilling af militært udstyr.

Patenttegning af 'Syntax' kameraet.

Prototype af et 35mm SLR-kamera med lysmåler, nærmest i hemmelighed udviklet hos Zeiss Ikon under krigen.

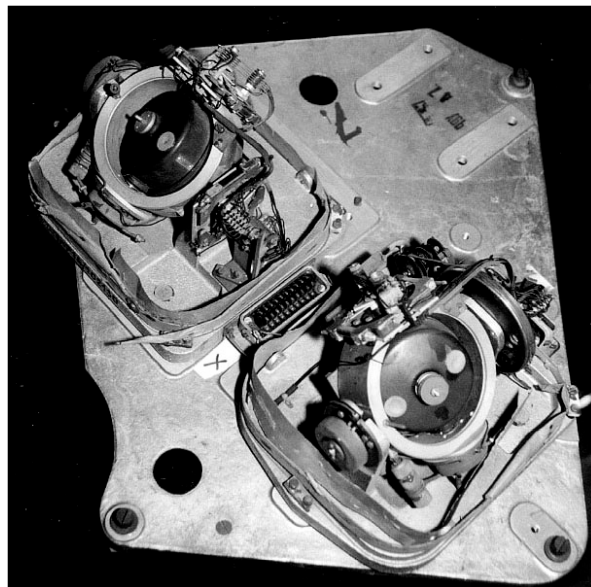
Dette ændrede sig totalt efter nazisternes magtovertagelse i 1933. Zeiss Ikon bliver tiltagende involveret i udviklingen af bl.a. sigteudstyr til bombefly, luftværnsskyts og kampvogne, som for eksempel det såkaldte BZG (Bombenzielgerät), der er en kombination af kompliceret optisk udstyr med en regnemaskine.

Bombesigte

I firmaets tidskrift 'Brücke' – udgave 1939/40 meddeler Zeiss Ikon sine kunder, at man ikke på forhånd kan modtage ordrer på foto- og filmsapparater til levering efter krigens afslutning. Man er dog optimistisk og tvivler ikke på, at man snart igen vil være i stand til at imødekomme alle krav. Fra 1939 indtager også fremstillingen af tændsatser til torpedoer, bomber og luftværnsgranater en meget fremtrædende plads. Denne produktion, som ikke har nogen relation til hverken foto eller optik, foregår i Zeiss Ikon's Goehle-Werk i Dresden-Neustadt.

Gyroskop (Kreisel) fra V2-raket, frem-

Først indenfor de senere år er man blevet klar over, at Zeiss Ikon i Dresden også arbejdede for V2-raketprogrammet i Peenemünde. I Ica-Werk fremstillede man gyroskoper (på tysk kaldt 'Kreisel'), der var blevet udviklet af firmaet Anschütz i Kiel, og hvis funktion det var at holde de mod England rettede V2-raketter på ret kurs.

Herbert Blumtritts research viser, at ansvaret for produktionen af gyroskoper påhvilede den samme direktør Christian Steinmetz, som mange år senere skulle hilse mig velkommen i Contessa-Werk i Stuttgart.

I løbet af de første krigsår gennemføres en gennemgribende omorganisation af hele den tyske rustningsindustri. Andelen af rustningsproduktionen hos Zeiss Ikon AG stiger fra 15% til 100%. Contax kameraer må kun fremstilles i et begrænset antal til militære formål og muligvis også til eksport, da man har hårdt brug for valuta.

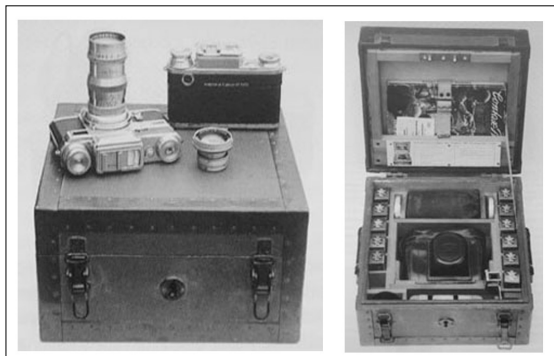
Behovet for valuta var nok også årsagen til fremstillingen af det tøjede boxkamera 'Tengoflex', som under krigen udelukkende blev solgt i Sverige.

Såvidt jeg ved, blev der ikke udviklet et specielt kamera for fotograferne ved fronten. Man anså Contaxen til at være fuldtud anvendelig og robust og foretog højst nogle tilpasninger.

I det gedulgte arbejdede man dog på et fremtidigt 35mm spejlrefleks-kamera, kaldt 'Syntax', med lodretgående spaltelukker, skråtstillet prisme for at give plads til det øverste lukkergardin, og indbygget belysningsmåler. Desværre blev alle dokumenter og tegninger samt prototypen tilintetgjort ved det store bombeangreb i februar 1945.

Tengoflex, fremstillet i begrænset antal og kun leveret til Sverige. Luftwaffe Tenax II, énhåndsbetjent, fastlåste tider 1/200 og 1/400 sek., afstand låst fast på uendeligt. Coated Tessar objektiv og gulfilter bag baglinsen.

Contax udstyr i marinekuffert. Formentlig fra slagsskibet Tirpitz

Kampvognskikkert Pz.Z.F.1 (Panzerfernrohr)

Vedrørende filmprojektorer fik man kun lov til at producere ca. 15% af det oprindelige behov, hvilket svarer til den mængde som Goebbels havde brug for til sine propagandistiske formål.

Rustningsproduktionen gav Zeiss Ikon AG en enorm omsætning:

1937/38	23.250 millioner mark
1939/40	32.720 millioner mark
1943/44	80.560 millioner mark

Lidt pinligt var det, at man for perioden 1938-1940 måtte betale 5,4 millioner mark tilbage til rigsluftfartsministeriet, fordi man åbenbart havde taget for godt fat.

Antallet af ansatte steg hele tiden under krigen.

I begyndelsen af 1945 var der i alle Dresdens Zeiss Ikon fabrikker tale om ca. 12.500, hvoraf ca. 22% var udlændinge. Disse var dels civile fremmedarbejdere, dels tvangsarbejdere fra fortrinsvis de øst-europæiske lande og dels krigsfanger. Desuden beskæftigede Zeiss Ikon i en periode ca. 300 jøder, der i starten kom fra selve byen Dresden og som senere blev anbragt i en specialindrettet lejr ved navn Hellerberg.

Fremmedarbejdere, der stammede fra vesteuropæiske lande, kunne mellem 1941 og 1944 endnu søge om 2 ugers orlov i hjemlandet. Der var også aftalt faste takster for løn og logi. Den ugentlige arbejdstid kom i de sidste krigsmåneder til tider op på 72 timer.

Efter bombeangrebet den 13./14. februar 1945, der ødelægger store dele af Zeiss Ikon i Dresden og bl.a. destruerer alle Contax-tegninger og prototyper, vender kun ca. halvdelen af de ansatte tilbage.

Zeiss Ikons indre finansielle organisation kører dog tilsyneladende uberørt videre helt til krigens slutning. Til sidst virker det nærmest grotesk, når man endnu den 28. april 1945 rykker Carl Zeiss i Jena for betalinger, d.v.s. på et tidspunkt hvor Jena allerede er besat af amerikanerne. Og endnu så sent som den 2. maj 1945, hvor de russiske kampvogne er klar til at rulle ind i Dresden, fastsætter direktør Simader en leveringspris for et nyt sigteudstyr.

Beskæftigelsen og udnyttelsen af tvangsarbejdere til rustningsproduktionen er et af de sorteste kapitler i Zeiss Ikons og hele den tyske industris historie. Mange triste kendsgerninger er først i den senere tid blevet afdækket, for Zeiss Ikons vedkommende bl.a. ved Herbert Blumtritts forskning.

Til sidst en sørgmunter anekdote, som min far en gang fortalte mig:

I februar 1943 havde min far mistet et ben ved et sporvognssammenstød. Da han igen mødte på sit kontor i Ica-Werk, voldte benprotesen ham en dag store problemer.

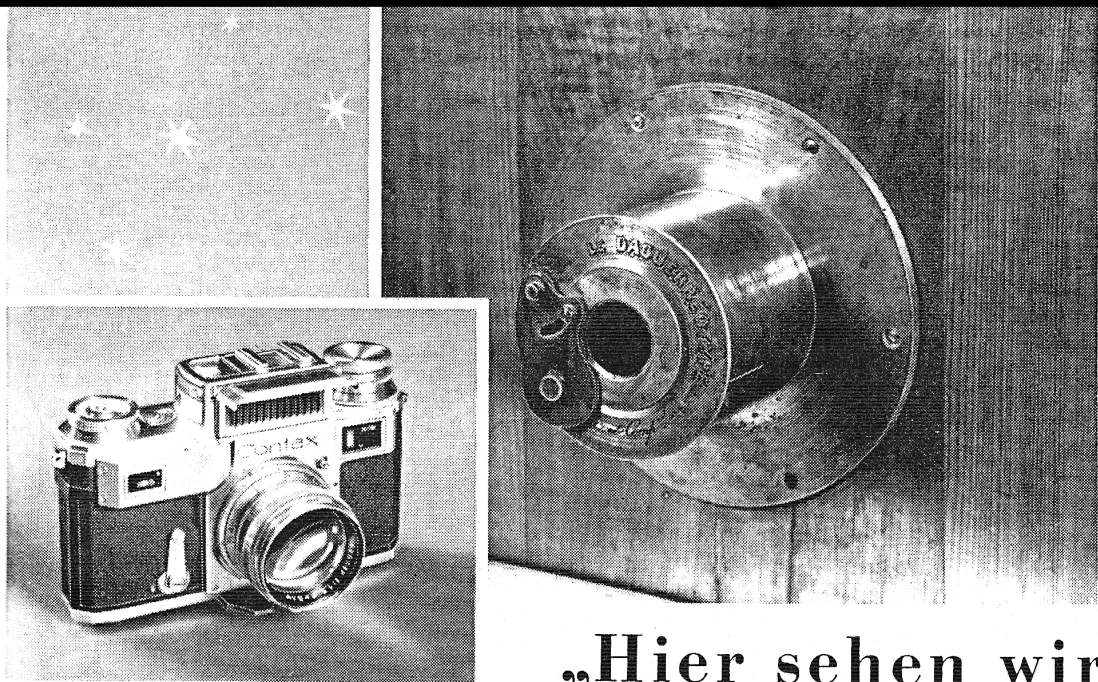
Dette bemærkede direktør Steinmetz og han spurgte: *'Har de prøvet af få det lavet her i firmaet?'*

Min far: *'Ja, men det kunne ikke lade sig gøre.'*

Derpå den effektive Steinmetz:

'Hvad for noget? Zeiss Ikon kan alt! Hit med benet!'

Så måtte min far smide bukserne og protesen, hvorpå direktør Steinmetz stormede afsted med min fars kunstige ben under armen. Og selvfølgelig fik han det ordnet. ●

„Hier sehen wir wahrhaftig Wunder!“

So rief der Astronom Herschel in Paris aus, als er vor genau hundert Jahren die ersten Daguerreotypien sah. Wahrlich, wie ein Wunderkasten wurde die Daguerre-Camera bestaunt. Sicherlich ahnte aber niemand, welcher raschen Aufstieg die Cameratechnik nehmen sollte! Sie gibt uns nun – nach hundert Jahren – eine Camera in die Hand, der selbst der wundergewöhnte Zeitgenosse höchste Anerkennung zollt:

die CONTAX III

Vielseitigkeit bei äußerst geringen Ausmaßen und vollendete Präzision zeichnen die CONTAX III aus. Sei es der eingebaute photo-elektrische Belichtungsmesser, der Meß-Sucher (Entfernungsmesser *im* Sucher), der Schlitzverschluß aus Metall mit der $\frac{1}{1250}$ Sekunde, die Bajonettfassung für 15 austauschbare Zeiss Objektive, oder all die anderen Vorzüge, die Ihnen die Broschüre „Contaxphotographie“ schildert, die CONTAX III ist die Spitzenleistung nach hundertjährigem Camerabau.

Meisteraufnahmen durch diese drei:

Zeiss Ikon Camera, Zeiss Objektiv, Zeiss Ikon Film!

ZEISS IKON A.G. DRESDEN

CONTAX III 24×36 mm

mit Zeiss Tessar 1:3,5 f=5 cm

mit Zeiss Tessar 1:2,8 f=5 cm

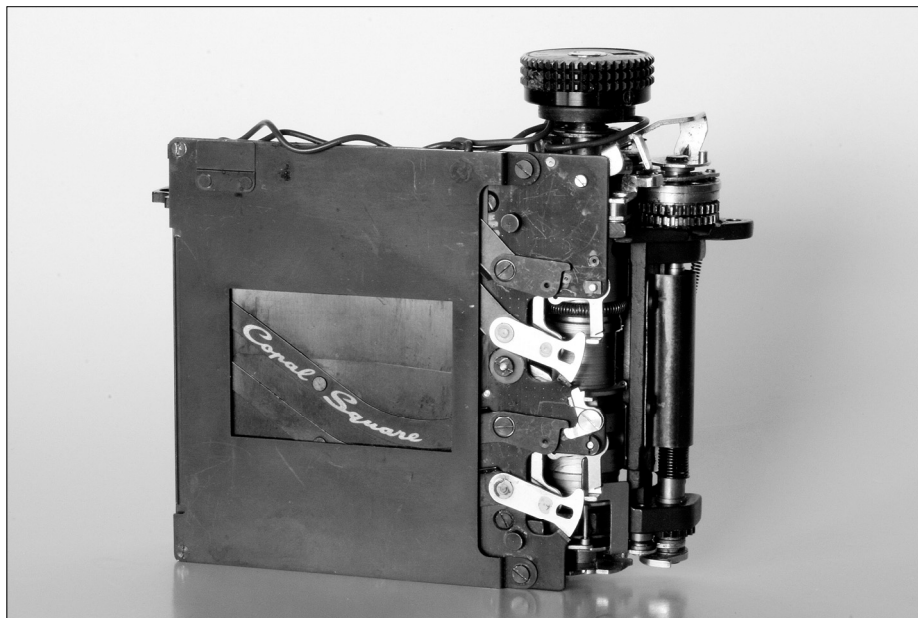
mit Zeiss Sonnar 1:2 f=5 cm

mit Zeiss Sonnar 1:1,5 f=5 cm

'Her ser vi et virkeligt under!' (1944)

Et stort spring fremad 'COPAL SQUARE LUKKEREN'

Svend Frederiksen

Copal Square I

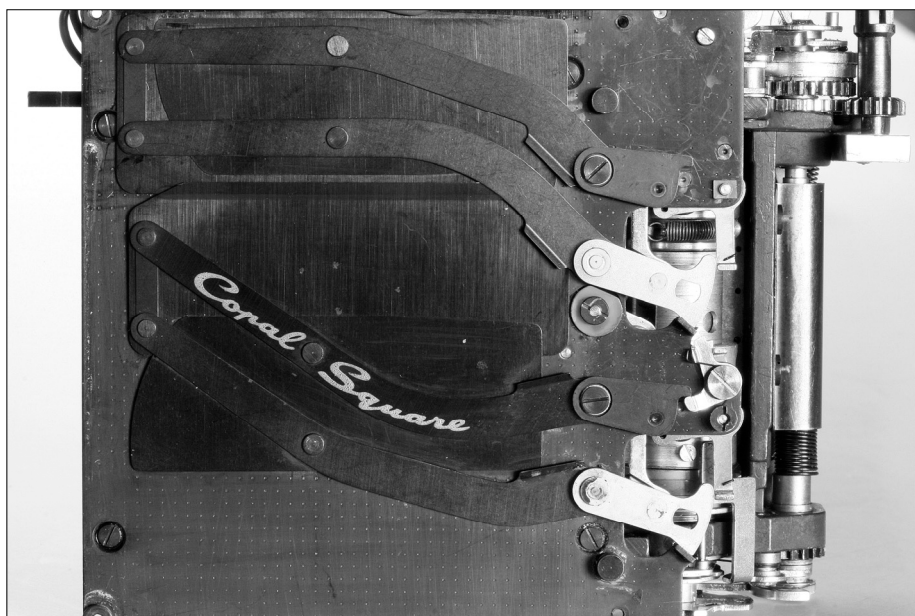
I 50'erne gik en japansk opfinder og puslede med tankerne om en helt ny type spaltelukker, og i 1957 var han kommet så langt, at han begyndte at tage kontakt til forskellige producenter for at gøre dem interesseret i at udvikle lukkeren, så den kunne sættes i produktion. At han virkelig havde fat i noget vigtigt, har fotohistorien siden bekræftet, for i dag, 50 år efter, bruger vi stadig spaltelukkere, som bygger på hans idéer. Det var fremtidens lukker, som var på vej, men der kom til at gå 4-5 år, inden hans tanker blev ført ud i livet. Man vidste i branchen, at det skulle være en spaltelukker. Den toneangivende Compurlukker fra Deckel var kørt fast. Den bød ganske vist på en pålidelighed og præcision, som ikke kunne ønskes bedre, men den havde to ulemper

Den blokerede for en opfyldelse af behovet for udskiftelige objektiver og den egnede sig ikke til at bryde den magiske grænse for hurtigste lukketid: 1/500 sekund. Spaltelukkere havde eksisteret siden 1800-hundredetallet, men man kunne ikke blive ved med at klare sig med primitive stofgardiner eller med den alt for knudrede konstruktion i Zeiss Contax. Sidstnævnte blev en enkeltstående succesrig præstation, som imidlertid

ikke pegede fremad. Nikon var på vej med en traditionelt opbygget, horisontalt løbende spaltelukker, hvor de problematiske gummibelagte stofgardiner var erstattet af titaniumfolie. Lukkeren blev en kæmpesucces i Nikon F og dens efterfølgere F2 og F3. Også Canon og Minolta brugte titanium i deres professionelle apparater. Alligevel var det ikke den løsning, der var behov for. F.eks. var den ligesom Contax-lukkeren for kostbar.

Mamiya går forrest

Det blev Mamiya, som vovede sig ud i eksperimentet. I to år satsede de store resurser i forskning og udvikling af opfinders idé uden at nå til en produktion af den nye lukker. Så gik de til eksperterne: Sammen med Konica bad de den japanske lukkerfabrik Copal om at fortsætte arbejdet. Efter yderligere to års arbejde var lukkeren klar. Den bestod af to hoveddele: En lodret løbende spaltelukker af tyndt metal. Hvert af de to gardiner var delt i to lameller, som kunne foldes sammen parallelt ved hjælp af et pantograf-lignende arrangement. Det hele var lukket inde i en få millimeter tyk sandwich. Til at kontrollere bevægelsen var monteret en

To gange to lameller med pantografarme. Til højre låsemekanismer for gardinerne

kraftig spiralfjeder og en låsemekanisme til hvert gardin. Den anden hoveddel var en mekanisk tidskontrol, som på mange måder lignede central-lukkerens; f.eks. var der et hæmværk, som ikke adskilte sig fra det, man brugte til de velkendte 'lange tider' i en Compur.

Ligesom i central-lukkeren blev hæmværket aktiveret når eksponeringstiden oversteg den tid det tog at lukke helt op for billedvinduet dvs. ca. 1/60 sekund.

De fem hurtige lukketider styrede man ved at variere spaltebredden. Meget tyder på, at det var her, man havde mødt den største udfordring. Konstruktorerne var nået frem til at bruge et 'mastershaft'. Denne meget kraftige aksel blev drevet af en spiralfjeder og var udstyret med to nedfræsedede spor.

I sporene kørte to små ruller, som sørgede for først at spænde gardinerne for derefter at udløse dem igen i forbindelse med eksponeringen.

For at kunne udmåle den ønskede spaltebredde sad det ene spor i en stilbar sektor på hovedakslen. Når man stillede på lukketidsknappen, blev sektoren forskudt i forhold til første gardins spor på den faste del.

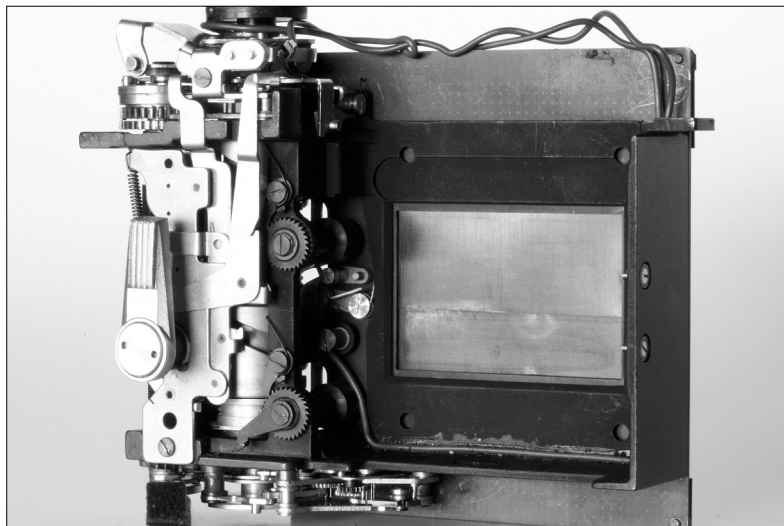
Det hele så meget lovende ud. Nu skulle den nye 'Copal Square Shutter' stå sin prøve ude i det virkelige liv.

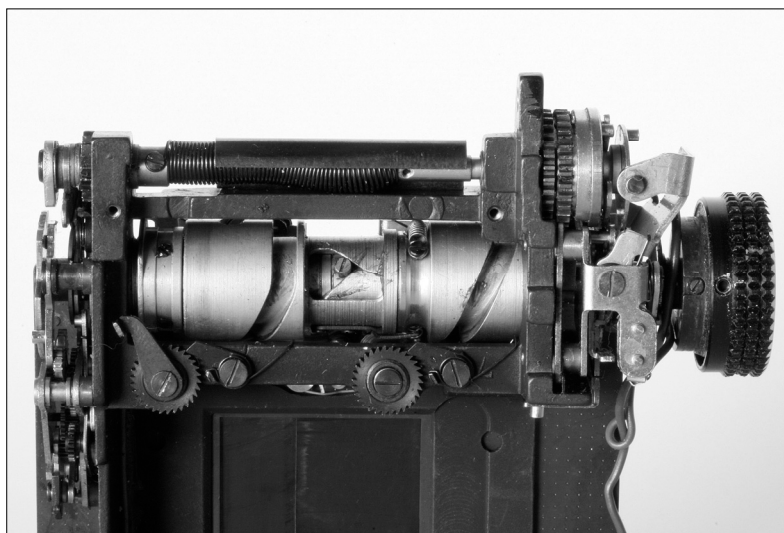
Nikkorex F

Nikon på banen

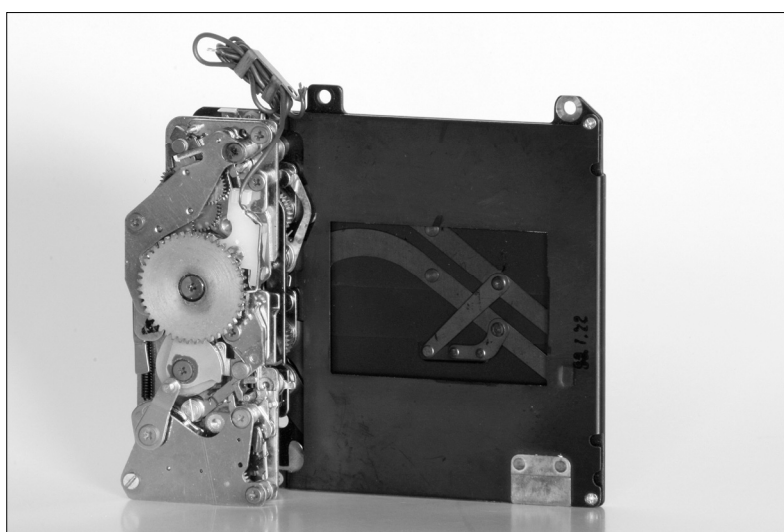
Det var kun Mamiya, Konica og Pentax (som i mellemtiden også var kommet med i udviklingsarbejdet), som havde adgang til den nye lukker. Paradoksalt nok kom der til at stå Nikkorex F på det første kamera med en 'Copal Square Shutter', men det var Mamiya, som fremstillede kamerahuset. Nikon leverede objektiver (med Nikon F bajonet) og Copal leverede lukkeren. Lukkeren bestod sin prøve og blev 'alle moderne spaltelukkeres moder'. Konica brugte den i sit Konica FM. Desuden fremstillede Mamiya en række navnevarianter af Nikonmodellen. Udviklingsarbejdet gik videre, og allerede i 1965 var afløseren klar og fik betegnelsen 'Copal Square S'. Denne lukker kom til at sidde i rigtig mange kameraer og kan siges at være det egentlige gennembrud for det nye koncept, som i dag 40 år efter, stadig ligger til grund

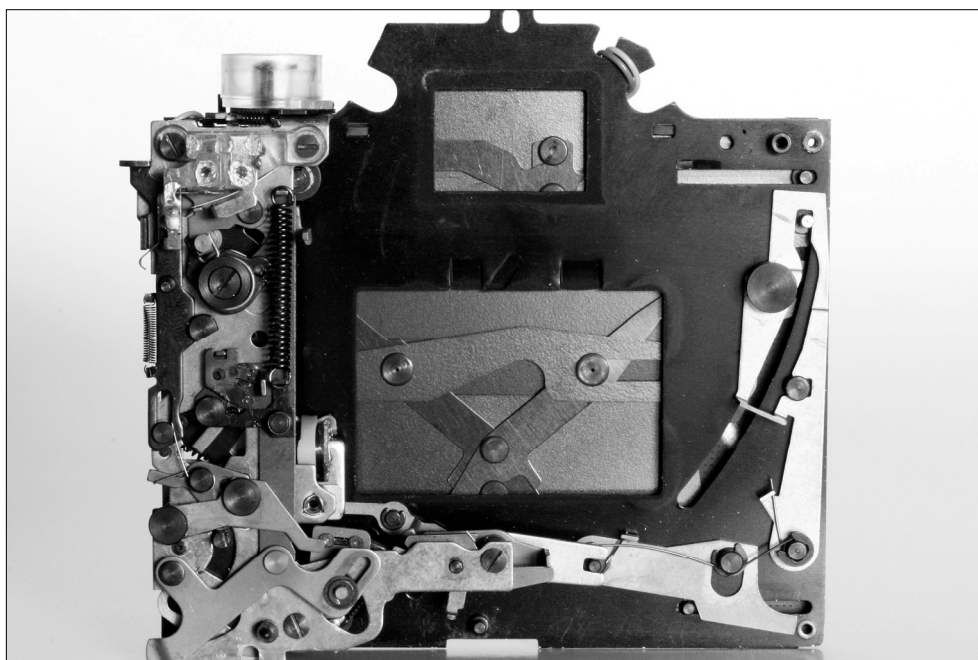
Forsiden med selvudløser og hæmværk for de lange tider

Hovedaksel med forskydelig sektor til venstre

Copal Square S

B-lukkeren fra Dresden. 1. gardin fanget med sine lameller oppe i søgevinduet

for den præcise eksponering i alle spejlreflekskameraer. Den var stor, Copal Square S! Næsten lige så stor som sin forgænger, men der var dog denne gang brugt tre lameller i hvert gardin, og fotografene var tilsyneladende godt tilfredse med, at et spejlreflekskamera var stort og tungt.

I årene fra 1965 til 1976 så f.eks. en række Nikkor-mat-modeller dagens lys, udstyret med Copal Square. De blev uhyre velanskrevne, bl.a. fordi den nye lukker var så velfungerende.

Men i 1972 dukkede Olympus OM1 op! Denne fikse sag demonstrerede, at hvis man gjorde sig umage, behøvede et spejlreflekskamera ikke at være på størrelse med, og veje lige så meget som en mindre mursten. Olympus brugte stadig horisontalt løbende stofgardiner. En Copal Square var der slet ikke plads til. Men man var i gang i Copals udviklingsafdeling, og i årene der kom, bød de på stadig fikserer og bedre lukkere.

Dresden med på noderne

Få år efter Copal lukkerens gennembrud kom Praktica LLC på markedet med en lignende lukker med metallameller: L-spaltelukkeren.

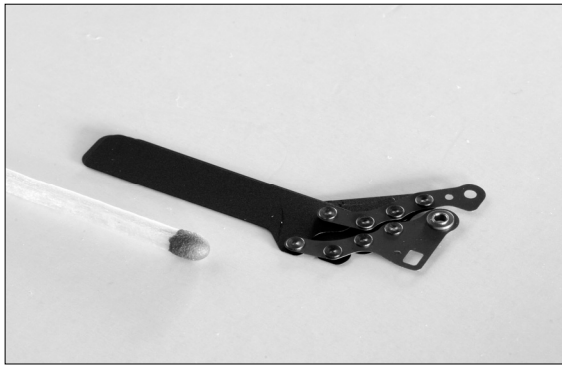
Den var på samme størrelse som en Copal Square S, og den løb ligesom denne vertikalt, startende fra oven. Der var også tre lameller i hvert gardin. Dem skulle der være plads til når de blev foldet sammen over og under billedvinduet. Men Pentacon var i forvejen kendt for sit klodsede design. Da kunderne nu fik smag for små fikse spejlrefleksappa-

rater, fandt man på en meget utraditionel løsning: Man vendte L-lukkeren på hovedet og byggede den ind en Praktica B 200, som var ca. på størrelse med et OM1. Det kunne lade sig gøre, fordi man lod 1.gardins lameller løbe helt op foran søgeren mellem okular og prisme (det var derfor den måtte vendes, så den løb nedefra og op).

Der var så tilføjet en returnmekanisme, som sørgede for, at gardinet returnerede efter eksponeringen, samtidig med at spejlet var på vej ned. Man kan derfor opleve det besynderlige, at gardinerne står stille, når man spænder lukkeren igen! Bortset fra det mærker man ikke noget til, at der ligger en så utraditionel løsning bag apparatets fikse ydre. Lukkeren fra Dresden havde elektronisk udløsning af andet lukkergardin. Den udvikling fortsatte overalt og var med til at gøre lukkerne mindre og enklere. Da filmen blev afløst af digitale sensorer, fulgte lukkertypen med over i de digitale spejlrefleksapparater og det var med til gøre nye lukkere endnu mindre. Sensorerne har med få undtagelser et mindre format end rullefilmens 24x36mm.

Den almindeligste spaltelukker til spejlrefleksapparater i dag dækker en sensor i APS format (ca.16x24mm).

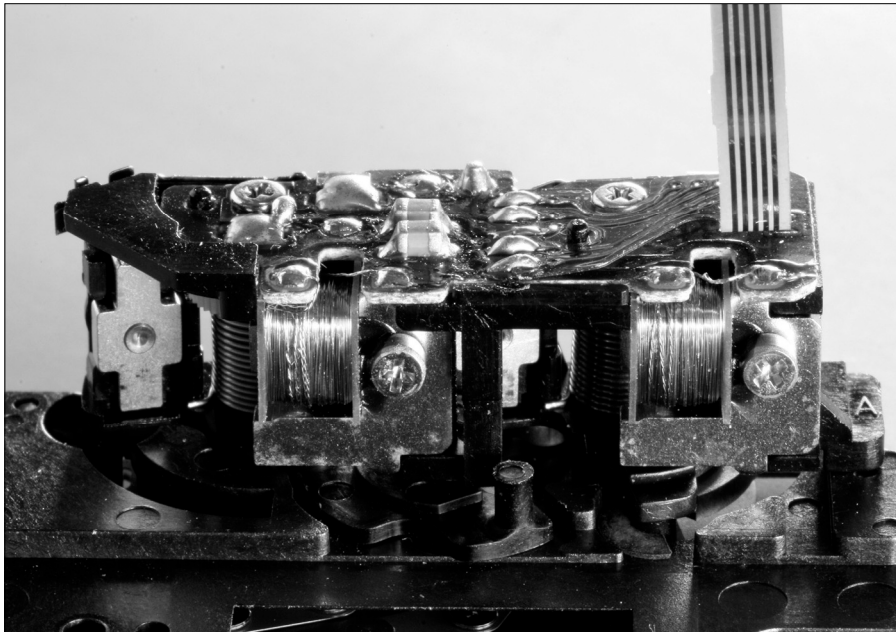
Den præsterer en lukketid på 1/ 4000 sekund og er uhyre enkel, for den består af to lukkergardiner med hver fire smalle lameller, to kraftige fjedre og to magneter til udløsning af gardinerne. Vægten på en lukker har udviklet sig tilsvarende dramatisk: Den moderne spaltelukker er bygget op omkring

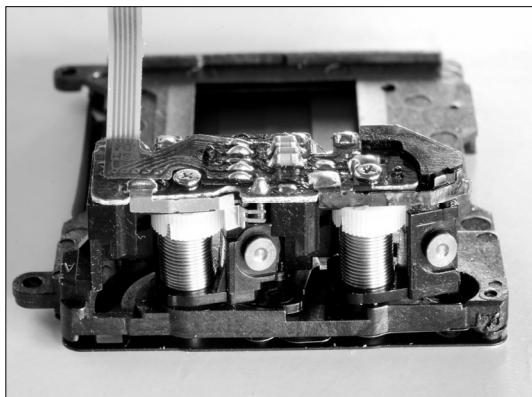
Sammenfoldet gardin fra lukker til APS format

De fire lameller udfoldet

Gardinerne udløses af de to magneter. Tiden styres elektronisk med lukkertider fra 1/4000 sekund til 30 sekunder

Kulfiberrammen med de to drivfjedre

en kulfiberramme og vejer 14 gram. Den historiske Copal Square lukker var et orgie i stål og metal og vejede 175 gram.

De to tal demonstrerer meget overbevisende hvilken revolution vi har oplevet med overgangen til højteknologiens to hovedelementer: Elektronik og plastik. Men de tanker, som den ukendte japanske opfinder gik med i 1957 kommer os stadig til gode. ●

Samling: Walther Dinteman

BILLEDGRUPPEN

Mødedatoer: 4/10, 1/11, 2007

Mødetid kl. 19:30

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø

Møderækken

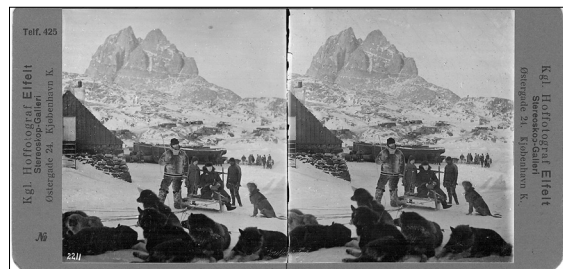
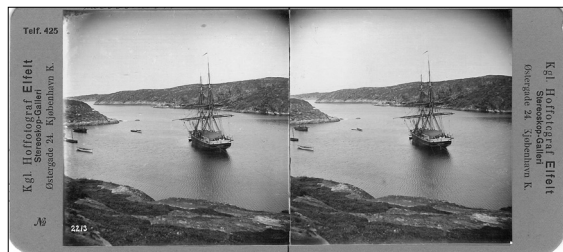
**Torsdag 4. oktober 2007
SOMMERENS FUND!**

Man bedes medtage sine nyeste billedfund.
Gerne præsenteret med en lille historie. Derudover
har man mulighed for købe, bytte eller bortauktionere
fotografier

**Torsdag 1. november 2007
INDUSTRIENS ÅR — I ÅR!**

Medbring hvad du har af industrifotografier.
Udendørs, indendørs, såvel store som små, gerne
stereoskopbilleder fra de mange industri – og verdensudstillinger.

Slædehunde på vej hjem fra Umanak i 1901

FOTOGRAFIER KØBES

Alt i stereoskopbilleder købes:

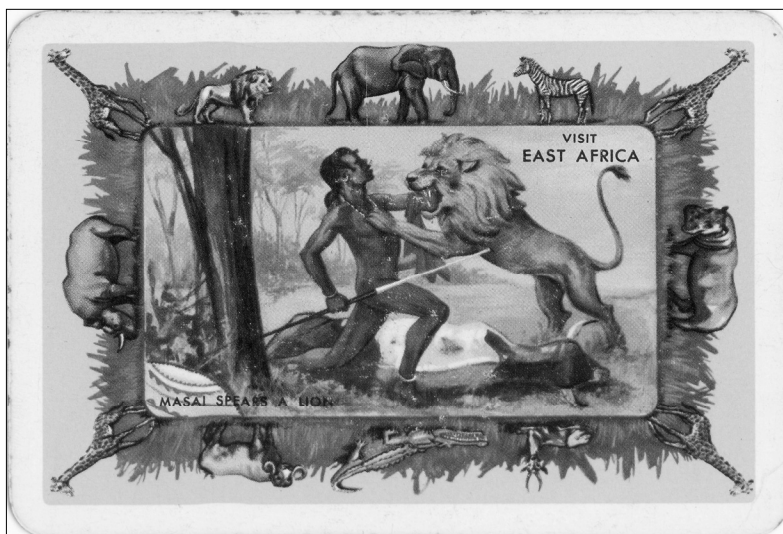
Gerne hele samlinger.

**Bedste bud gives på billeder fra:
Grønland, Island og Færøerne.**

Studiet af gamle fotografier kræver et trænet øje, hukommelse som en elefant, samt tilpas nysgerrighed. Præcis hvad disse 4 snap-shot viser.

2. del af 'Mellem piktorialisme og postmodernisme' kommer i næste nummer af Objektiv!

Fotografisk kortspil fra Østafrika

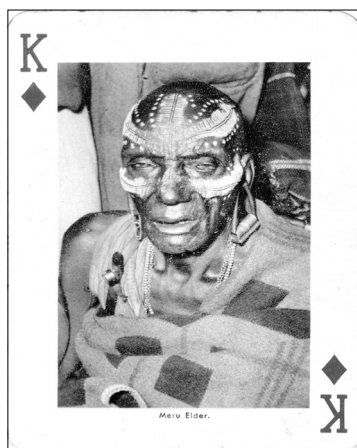
De ældste spillekort man kender er fra år 1392 leveret til kong Karl VI af Frankrig, man mener dog at spillekortene oprindelig stammer fra Italien. De her viste er fra Østafrika og fundet af Andreas Trier Mørch. Alle motiver bag på de enkelte kort er fotografiske optagelser af de indfødte, som fremviser de forskellige territoriers egenartede dragter, og andre særpræg. Spillekortene er fremstillet som souvenir til de mange tilrejsende europæer.

Kvinde fra Mawia

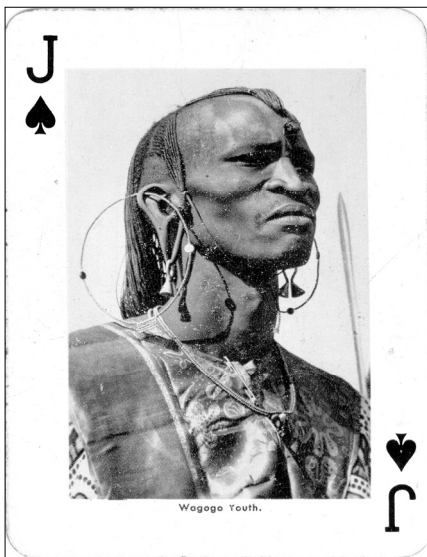
Mand fra Kisii

Gammel mand fra Meru

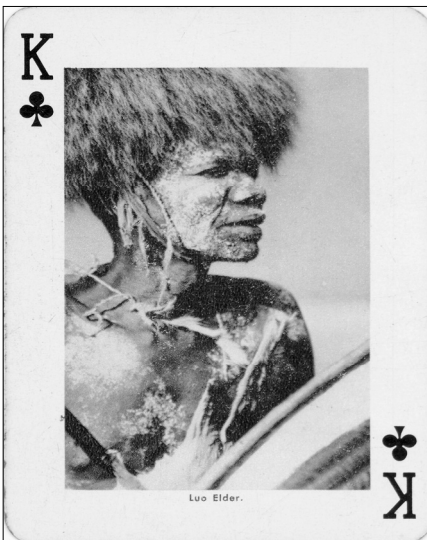
En heksedoktor

Ung kriger fra Wagogo

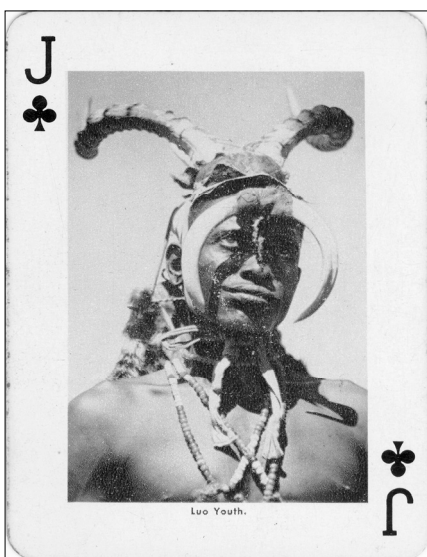
Mand fra Elgeyo

Ældre mand fra Luo

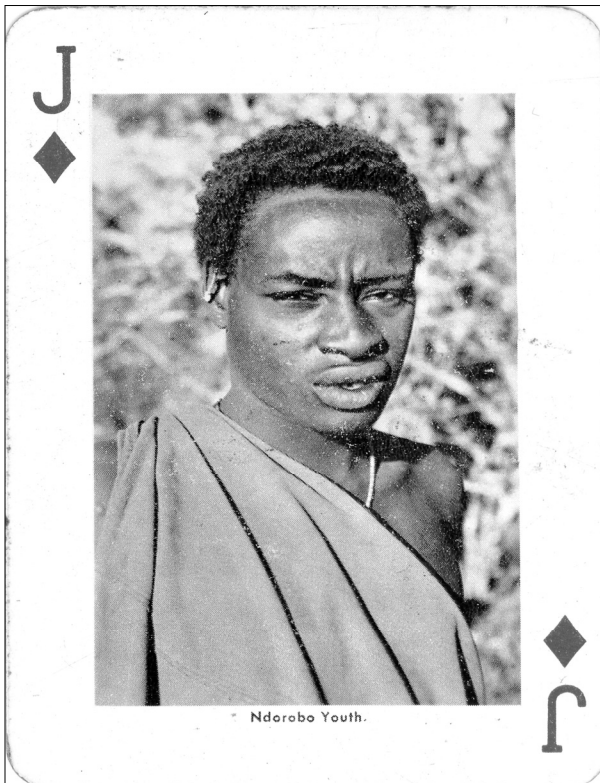
Ung Masaikriger

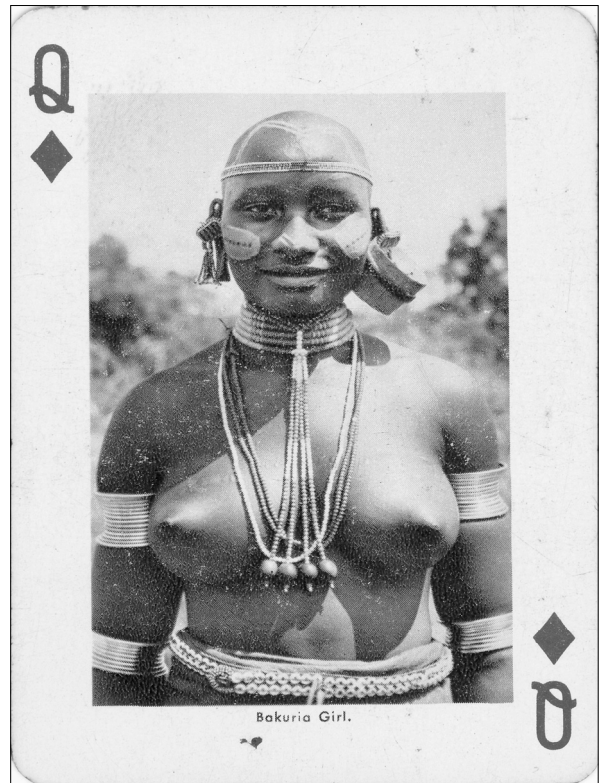
Ung mand fra Luo

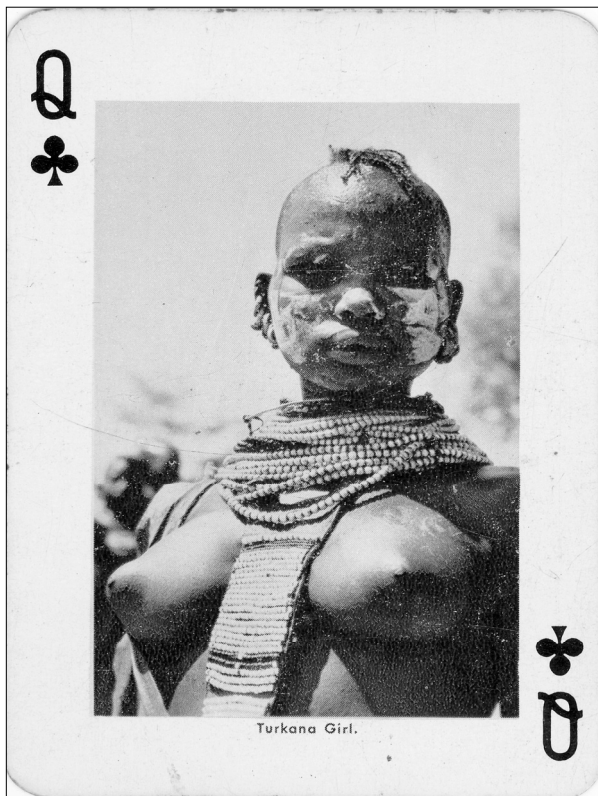
Heksedoktor fra Luo

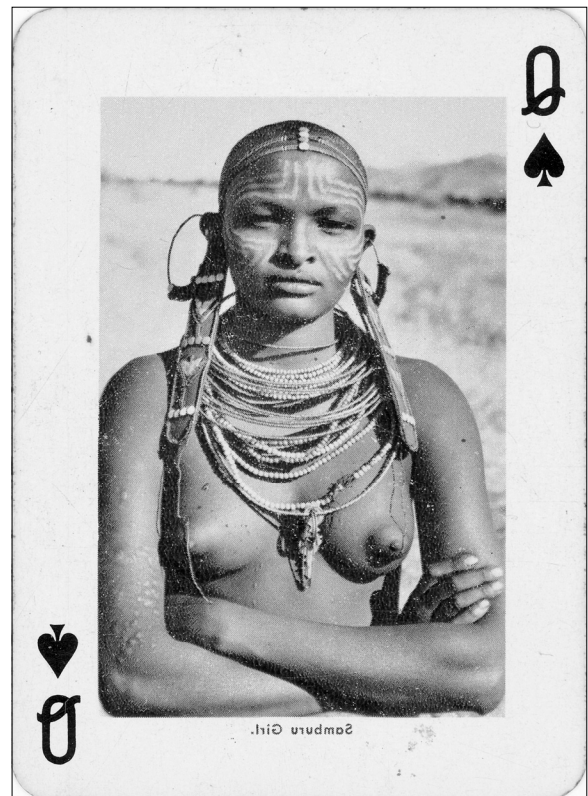
Ung mand fra Ndorobo

Ung pige fra Bakuria

Ung pige fra Turkana

Ung pige fra Samburu

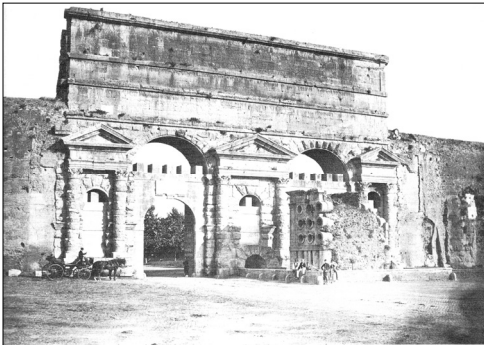
Et atelier i Firenze

Brødrene Alinari

Flemming Berendt

I Objektiv nr.114 var der en omtale af Italiens mest berømte fotoatelier fra midten af 1800'tallet.

Vi bringer her endnu nogle billeder udgået fra Alinari-atelieret.

*Historisk portbygning opført i 52. e.Kr.
Foto: Fratelli Alinari. Det kgl. Bibliotek*

Udsalget hos Alinari 2006

Fratelli Alinari | Fotografi in Firenze

Bambini sui trampoli 1880

In costume da olandesini ca. 1920

Margerita di Savoia 1939

A. Frombetta—Due fratelli 1932

Ritratto di Antonio Wulz ca. 1900

Danske kvindelige fotografer omkring 1880

Tove Thage

Illustrationer Andrew Daneman, Northern Light Gallery

Selvportræt af fotograf Anna C. Peschardt, Horsens ca. år 1900

I dansk fotografi- og kunsthistorie begyndte de kvindelige kunstnere at markere sig i perioden omkring 1880. Kvindernes ændrede stilling hang sammen med samfundets skift fra landbrugsland til industrisamfund og deraf følgende urbanisering. Den forøgede materielle velstand, fremvækst af moderne fabrikker og massekommunikation, medførte en stigende politisk bevidsthed hos landets borgere. Befolkningen organiserede sig i frivillige foreninger, som for eksempel politiske organisationer, religiøse samfund, afholdsforeninger, fagforeninger, kvindelige selskaber, kvindelige læseforeninger og så videre.

Mobiliseringen af den brede befolkning satte den politiske elite under pres, hvilket blandt andet medførte kvindelig valgret i Danmark i 1915.

I 1908 fik kvinder adgang til Det Kongelige Danske Kunstakademi, dog på en særlig 'Kvindeskole'. Men kvindens stilling i samfundet var under forandring. Den største ændrende faktor i samfundslivet i det 20. århundrede, kvindens ligestilling, var et faktum.

I fotohistorien optræder de kvindelige fotografer omkring 1880 overvejende som atelierfotografer, og der var mange af dem i Danmark. Cirka en tredjedel af de professionelle fotografer, der er registreret, var kvinder. Dertil kom alle dem, der var medhjælpende hustruer, eller dem der var beskæftiget med retouchering, kopiering,

håndkolorering, hvis antal ikke lader sig opgøre. I årene efter 1864, den anden slesvigske krig, var der godt 20.000 danske kvinder i 'overskud' i forhold til antallet af mænd i samme alder, samtidig skete der en betydelig indvandring af kvinder fra det sydlige Sverige, de dele af broderlandet hvorfra udvandringen var størst. Slår man op i de danske fotografers fagtidsskrift, *Dansk Fotografisk Tidsskrift*, ses en række annoncer, hvor det langt overvejende er kvinder der tilbyder deres arbejdskraft:

'En ung Dame, som har været ved Fotografien i 4 ½ Aar, vel ovet i alt til Faget henhørende, ønsker Plads helst i en større Forretning. Gode anbefalinger haves. Billet Mrkt. 456 modtager Bladets Kontor' eller 'En ung Pige, flink til kopiering,

Udprækning og negativ retouche, søger Plads, helst i en Provins. Billet Mrkt. 459' (1)

Af oversigten over foreningens medlemmer fremgår det endvidere, at der i januar 1892 er ni kvindelige fotografer tilmeldt som 'indenbys' medlemmer, ud af i alt 114, hvilket fortæller os at kvinderne var aktive, men ikke nødvendigvis organiseret.

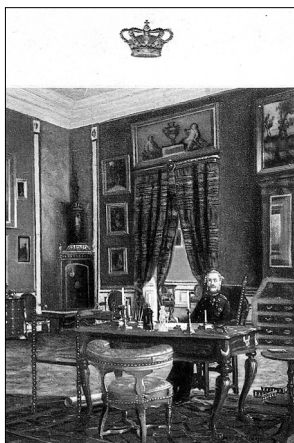
De kvindelige fotografer, der omtales i det følgende, var samtidige med eller havde deres virke senere end Louise Melchior. De tilhører en periode, hvor kvinderne indtog en selvstændig plads som fotografer og i stigende takt også var selverhvervende. Samtidig tilhører de den periode, hvor det at være fotograf kunne være et indbringende erhverv. Derudover muliggjorde udviklingen af den fotografiske teknik et større virke blandt amatører, og andre der ønskede at benytte fotografiet til for eksempel kunstnerisk virksomhed. På denne måde er der en parallel mellem tidens bildende kunstnere og fotograferne. De kvindelige fotografer holdt sammen, det ses for eksempel hos de to dygtigste kvindelige fotografer fra tiden, Mary Steen (1856-1939) og Julie Laurberg (1856-1925), der begge var medlemmer af Dansk Kvindesamfund, og dertil stort set udelukkende ansatte kvindelig arbejdskraft. En anden vinkel på dette ses af at medlem Mary Steen i 1892 anbefaler Benedicte Wrensted (2) (1859-1918) som medlem af Dansk Fotografisk Forening. Benedicte Wrensted udvandrede imidlertid i 1894 til USA efter faderens død sammen med moderen

og blev dér fotograf i The Wild West. Hun optog nogle af de mest interessante portrætter af indfødte amerikanere i deres traditionelle dragter, men også nogle af de første portrætter af dem i vestlig klædedragt. Den amerikanske antropolog Joanna Scherer opdagede ved et tilfælde Wrensteds negativer i The National Archive i Washington D.C., men da var både modellens og fotografens navn gået tabt. Scherer skriver: *'That this small part of her work survived and ended up in the National Archives is one of the many mysteries surrounding her corpus of photographs. No one knows how they got there, when or why. Their existence and selection for inclusion in The American Image, however, is testimony to their importance'*. (3)

I øvrigt brugte Joanna Scherer ni år på at efterforske og bringe Benedicte Wrensted ud af glemelsen.

Hovedstadsfotograferne Mary Steen og Julie Laurberg var fremtrædende repræsentanter for fotograffaget, kendetegnet ved høj kvalitet og et alsidigt virke. De deltog i udstillinger i udlandet, Mary Steen for eksempel med sine interiørfotografier, som den eneste fotograf fra Danmark på The World's Columbian Exposition i Chicago i 1893.

Europas 'svigerfar' forevigt af Mary Steen

Et meget smukt portrætbillede af J. Laurberg

Begge deltog aktivt i at organisere faget: Julie Laurberg ansatte kun kvinder, hvoraf mange blev hos hende hele livet. Mary Steen kæmpede indædt, som én af de første, for søndagsfrihed for ansatte fotografer. Begge deltog i fagforeningsarbejde, sad i bedømmelseskomitéer og var tilknyttet den danske kvindebevægelse. Julie Laurberg deltog i pictorialisternes udstillinger og hendes optagelser fra København er blandt de fornemste skildringer af landets hovedstad. Ligeså fremragende er hendes optagelser og detaljestudier fra danske slotte og herregårde, som hun gennemfotograferede til værket Danske Herregaarde (1922) (4)

Før hun begyndte som fotograf, havde Julie Laurberg studeret portrætmaleri og foretaget studierejser til Frankrig og Italien. I 1907 gik hun i kompagniskab med Franziska Gad (1873-1921), der havde været hendes første elev. Franziska Gad havde børne- fotografi som speciale, og hendes portrætkunst forenede det bedste af tidens fagfotografi med en særlig evne for den psykologiske skildring.

Den legendariske prinsesse Thyra

Ligesom Mary Steen fotograferede Julie Laurberg og Franziska Gad ofte modellerne i deres eget hjem, og alle tre gennemfotograferede de kongelige slotte, samtidig med at de portrætterede den kongelige familie hjemme i egne saloner.

Mary Steen havde mange personlige kontakter til Kongehuset

Anna Knudstrup (1884-1959), generationen efter Louise Melchior, var én af de kvindelige fotografer, for hvem det lykkedes at forene det kunstneriske virke med en professionel karriere. Hun var datter af den dygtige portrætfotograf Johannes Knudstrup (1854-1940) fra Skagen og blev gift med fotograf Thorvald Andrésen (1892-1988). Nogle af de bedste portrætter af danske kunstnere, blandt andre Skagens-malerne, er taget af ægteparret Andrésen, for eksempel Anna Ancher iført kunstnerkittel i sit atelier i Skagen (1916) eller sølvsmeden Georg Jensen i skønvirkeprofil (ca. 1920).

Et album fra Skagen udgået fra Knudstrup-atelieret

Anna Knudstrup var mester for portrætterne, og hun specialiserede sig i flere af de håndværksmæssigt kræ- vende ædeltryksteknikker, blandt andet kul- og

gummitryk, som hun underviste i på Teknologisk Institut i 1908 sammen med kollegaen Rosa Metz Parsberg (1872-1963). Anna Knudstrup holdt blandt andet foredrag om belysningslære dér, og i 1913 deltog hun i et kursus i Stockholm hos den tyske fotograf Nicola Perscheid, tidens internationalt førende portrætfotograf, der i sin undervisning var en af bannerførerne for den piktorialistiske æstetik i Norden. I 1920 udsendte 'Anna Knudstrup, sammen med Th. Andrésen, en bog med titlen Anna Knudstrup Andrésen - kunstnerisk udførte Portrætfotografier'. Anna Knudstrup skiltes fra sin ægtefælle i 1938, men allerede i 1933 var ægteskabet blevet opløst ved separation og atelieret i København lukkede. Anna Knudstrup, den drivende kunstneriske kraft, var væk. Hun havde via sit professionelle arbejde kæmpet for det pictorialistiske kunstsyn i fotografiet og havde argumenteret for, at fotografer hører til blandt andre kunstnere og derfor burde deltage i kunst- og fotoudstillinger. Hun udstillede for eksempel i 1920 i Stockholm en række Vesterhavsbilleder og kvin- portrætter. Da hun flyttede tilbage til sit udgangspunkt i Nordjylland, blev der stille omkring hende; Den pictorialistiske stil var ikke længere den fremherskende, og for Anna Knudstrup var et liv som professionel fotograf uden den skabende, kunstneriske proces ikke ønskværdig. (5)

Rosa Metz Parsberg var datter af suk- kervarefabrikant Israel Abraham Metz og blev født i Randers i 1872. Hun er særlig interessant, fordi hun er én af de få kvindelige fotografer, hvis uddannelse og udvikling en eftertid kan følge. (6)

Hun blev uddannet professionel fotograf hos teaterfotografen Georg Lindström i København.

I 1895 lærte Rosa Metz Parsberg at retouchere hos Mary Andresen født i Aarhus, tog derefter til Berlin og arbejdede dér hos mode- og portrætfotografen Ernst Schneider & Spahr, derefter hos Alba Schwartz, ligeledes i Berlin. Efter studierejse til Italien vendte Rosa Metz Parsberg hjem og etablerede sig som fotograf på Gl. Kongevej i 1906. I 1907 giftede hun sig med ma- leren A.P. W. Parsberg (1876-1933), men fortsatte sit professionelle virke også efter ægteskabet.

I 1908 underviste hun sammen med Anna Knudstrup danske fotografer i kul- og gummi- trykteknikker på Teknologisk Institut i København. Rosa Metz Parsberg fortsatte med at undervise på skolen, således at Dansk Fotografisk Tidsskrift i 1942 bragte en 70-års artikel i bladet. Rosa Metz Parsberg var ligeledes én af de få kvindelige fotografer, der deltog i Perscheids kursus i Stockholm i 1913, og hvis virke rummer såvel den

kunstneriske, selv- stændige ambition som et professionelt fotografi med vægt på fotografens håndværk samt under- visning af yngre kolleger.

Gruppebillede som viser nogle af Dansk Fotografisk Forenings førende medlemmer

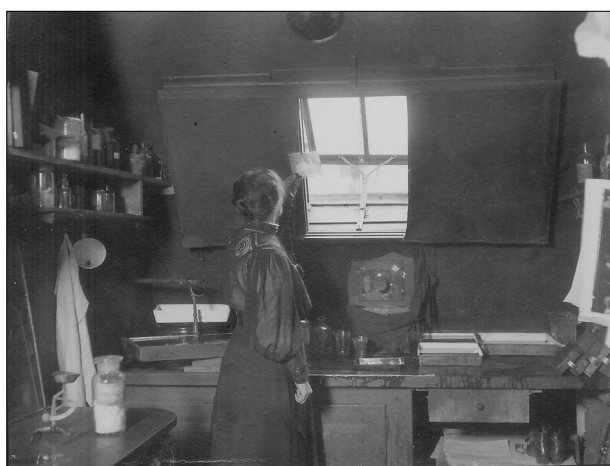
Teknologist Institut, Julie Lauerberg ved orglet og Marie Villumsen fra Vestbirk bagest til højre

Julie Lauerberg (?) siddende bagest foran en J.L. forstørrelse fra Amalienborg Slotsplads

Fotoskolens tagetage. Marie Villumsen fra Vestbirk står til venstre i billedet

Julie Lauerbeg (?) vurderer et glasnegativ

Fotoskolens tagetage. Der arbejdes med retouche på papir og glas

Mary Willumsen's personlige udstråling lyser ud af dette portræt

En anden type fotograf er Mary Willumsen (1884-1961), hvis fotografier var kendt fra tiden omkring 1914, men ikke hendes navn. Mary Willumsen optog erotiske billeder, der solgtes anonymt som 'franske postkort'. Det er lykkedes bl.a. Andrew Daneman at opspore Mary Willumsens virke (først i 1994 blev hun og hendes værk knyttede sammen), af Andrew Daneman og ligesom den amerikanske fotograf Ernest James Bellocq er fotografens anonymitet og billedernes indhold uløseligt knyttet sammen.

'Når enden er god, er alting godt'

Begges fotografier blev til i en periode, hvor prostitution og kvindens stilling som fuldgyldigt medlem af samfundet debatteredes. Begge har efterladt, gennem visuelle udsagn, et synspunkt. Mary Willumsens modeller er fotograferet i den kvindelige afdeling på badeanstalten Helgoland i København, og i et fuldstændigt kvindeunivers leger modeller og fotograf nye sensuelle kropsudtryk frem. Hun havde respekt for modellernes personlighed og gemte ikke det seksuelle aspekt af vejen, men dvælede heller ikke ved det. Hendes billeder viser inspiration fra tysk og fransk nudistpostkortfotografering, men hun

havde sin egen stil, der ikke ses hos andre fotografer fra tiden og hverken hos andre kvindelige eller mandlige fotografer.

Udkig over plankeværket på Helgoland Badeanstalt

På Helgoland var alle optagelser mulige

*Nilsine Blume (siddende) og Marie Villumsen, fotograf ved Vestbirk Højskole fra 1890'erne. Marie Villumsen blev forvekslet med Mary Willumsen i Bjørn Ochsner's **Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920.***

Ligesom Mary Willumsen har Louise Melchiors fotografiske virke været ukendt og billeder og fotograf separeret en årrække. Det private og det legende fotografi har de tilfælles. Men Mary Willumsen kunne leve af sit virke, om end ikke under eget navn.

Louise Melchior forblev amatørfotograf blandt de professionelle fotografer, men hendes billeder blev glemt. Én anden dansk kvindelig fotografers oeuvre kan sammenlignes med Louise Melchiors, nemlig Herdis Jacobsens. Ved et tilfælde mødte jeg et barnebarn af Herdis Jacobsen i Scotland. (7) Hun havde en del private fotografier, aftryk og glasplader, efter sine bedsteforældre, materiale der aldrig har været kendt eller været vist i offentligheden – var det amatørfotografier?

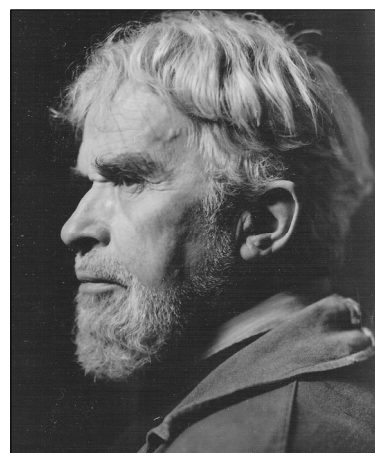

Bodil Ibsen fotograferet i H&H atelieret
Samling: F.B.

Herdis Jacobsen blev født i 1893 på en bondegård på Fyn, Mosegården i Dalby. Hendes mor var en fantasifuld og dygtig væver og fra hende fik hun det kunstneriske sind. Hun var i lære hos fotografen Harald Lønborg og tog med sin kollega og senere ægtefælle Herman Jacobsen et år til Berlin for at videreudanne sig som portrætfotograf, kopist og retoucher. I 1914 blev Herdis Jacobsen ansat hos Julie Laurberg, hvor hun kom til at forestå fremstillingen af portrætaftryk i kulbilledprocessen, en teknik der var på mode under pictorialismen, hvor det kunstneriske udtryk var i højsædet. Herdis Jacobsen tog portrætterne, selvom firmaet tegnede Herdis & Herman Jacobsen siden 1917. Hun fik international berømmelse og vandt mange priser ved internationale portræstudstillinger i 1930'erne. Herdis Jacobsen er på mange måder Louise Melchiors modsætning. Men på ét punkt mødes de. Begge to tilhører de få fotograferede, der har efterladt et privatarkiv, som kun en eftertid kender. Samtidig åbner de for spørgsmål om begreberne

kvindelig amatør og et professionelt virke?

Var Louise Melchior pionér som kunst- fotograf, eller var hun amatør? Var Herdis Jacobsen amatør, når hun fotograferede sit hjem, sit hus, sine sønner sammen med ægtemanden? Hvad er det for skillelinjer, der sættes mellem amatørisme og fagligt virke – og er de i virkeligheden endnu sværere at begribe, når det drejer sig om kvindelige udøvere? Louise Melchior må karakteriseres som amatørfotograf, men i givet fald en amatør med en professionels tilgang. Ville man kalde en kvindelig maler for amatør, uanset at hun behersker det tekniske, hvis værket først blev kendt i en eftertid? Grænsedragninger mellem de kvindelige amatører og deres professionelle samtidige må revideres.

Kunstmaleren Søren Søndergaard,
H&H atelieret. Samling: F.B.

Selv de største kvindelige fotografer i fotografihistorien er ofte blevet karakteriseret ved den private tilgang, der er blevet valgt som kendetegnende for deres værk. Ét af de kendteste blandt disse udsagn, er dét om Imogen Cunningham, som efter at have født tvillinger konstant hævdedes at se 'dobbeltmotiver' i fotografierne, der skabtes i årene derefter. Eller kendt er karakteriseringen, at kvinder gengiver en kvindeverden, det nære, det intime, på bekostning af at rejse ud og erobre. Det glemmes, at der var engang, hvor selve det at driste sig til at udtrykke sig og ville beherske en teknisk videnskab, i sig selv var en form for psykisk safari. Beretningen om Louise Melchiors efterladte, til dels ufuldtstændige, billedarkiv er et forsøg på at se tilbage og samtidig se fortællingen med nutidens øjne.

Fortællingen om Louise Melchiors fotografier er således blevet til i spændingen mellem fortid og nutid. Der er megen tavshed, der er mange forklaringer, der er gået tabt. Dette vakuum er af eftertiden blevet skrevet ind disse billeders historie, ind i selve processen, hvor disse billeder blev til og

ind i fotografierne selv.

I skrive- og forskningsprocessen, hvor små spor er blevet studeret og brudstykker tilpasset, begyndte en sammenhængende historie at dukke frem af en tilsyneladende usammenhængende fortids kaos.

Louise Melchior fotograferede sin familie og sine venner på lyse, glade sommerdage. Familiefotografier handler om erindring og familierindringer; det vil sige, de er i sig selv små fortællinger om fortiden, der blev delt (både historierne og fortiden) af en gruppe mennesker, som i selve denne handling - det at dele - omskabes til en familie. (8)

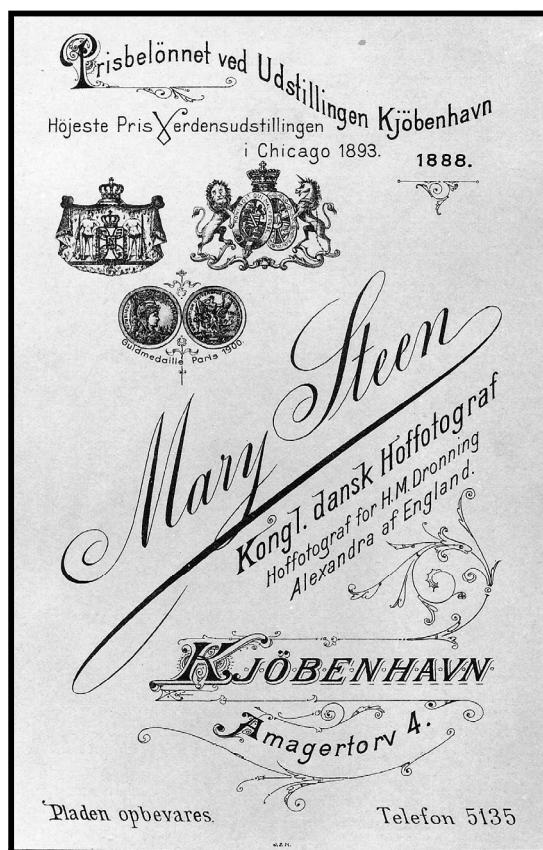
Men familiefotografi er også forretning, en industri, og de firmaer, der skabte alt fotografitilbehøret, kameraer, film, fremkalder, vædsker, albummer og fotorammer til at præsentere fotografierne i, har også en aktie i vore minder. Disse familiefotografiske minder, der loves af familiefotografiindustrien, er karakteriseret ved følelser som fornøjelse og glæde, et aflukke med lykkelige begyndelser, glade midtvejsstunder, men ingen slutninger. På den måde peger fotografierne altid løfterigt mod fremtiden. Denne fortid-i-fremtid, denne nostalgikum-forventning, knytter an til en særlig historie, en familiehistorie der strømmer over af egen overflod. Problemet var, set i relation til Louise Melchiors biografi og værk, at hun ingen nære efterkommere havde, og at hun oveni købet overlevede alle sine samtidige. Hun døde i et årti, 1930'erne, hvor jødeforfølgelserne i Europa udryddede ufattelig mange familier.

Hendes familie billeder flyder rundt i en luftboble uden aftagere. De er et udsagn om en tid, der må forekomme mange uendelig fjern og med ikke så få mindelser om en næsten ubærlig nostalgi. Den subjektive tilgang til hendes billeder udbydes nu for første gang offentligt. Modtagelse og konsumtion er heldigvis dybest set sociale aktiviteter, og kan derfor bevæge sig fra det subjektive mod det kollektive. Konsumtionens diskurser fortæller os, at familiefotografiet blot er en del af et større billede, nemlig historierne om, hvordan familie-billedet er blevet brugt gennem tiden.

Louise Melchior artiklen i *Objektiv* er en biografi, (9) der påkalder sig ny forskningserfaring vedrørende erhvervet 'kvindelige fotografer omkring 1880', at bidrage med viden om deres uddannelse, til deres kunstneriske ophavsret og strukturelle betragtninger over begrebet 'kvindelige-kunstnere-fænomenet' i det sene 19. århundrede.

Var det de emanciperede kvinder, der udgjorde fortroppen, eller kunne også andre bidrage til fotografernes grundfunktion? Enkeltstående personers liv og værk er og bliver en del af diskursen og

flyder forhåbentlig ind i metateksten, som udgør de europæiske kvindelige fotografers historie. Lige-som studier i den præfotografiske og allertidligste fotografihistorie på det seneste har fremdraget, hvor betydningsløs datoen den 19. august 1839 egentlig er, vil disse studier i de kvindelige fotografers historie måske vise, at der eksisterer større sammenhænge, og at utopien om en egen historie blot har været ét trin på forskningsstigen, fotografi- og kunsthistorie som feministisk kulturvidenskab. ●

Noter

- (1) *Dansk Fotografisk Tidsskrift*, februar nr., årg. 1903, Kbh. 1903.
- (2) Joanna Scherer: 'Benedicte Wrendsted: An Idaho Photographer of Indians, i: *Visual Anthropology*, vol. 6, no. 4., pp. 329-365, Harwood Academic Publishers, Schw
- (3) *Ibid*, pp. 329-330.
- (4) Louis Bobé, H. Berner-Schilden-Holsten, Vilh. Lorenzen og Palle Rosenkrantz (ed.) *Danske Herregaarde*, bd. 1-3, Henrik Koppels Forlag, Kbh. 1922.
- (5) Tove Thage i *Dansk kvindebiografisk leksikon*, bd. 2, Rosinante, Kbh. 2001, p. 299.
- (6) Et lignende eksempel er Bodil Hauschildt (1851-1961), se Tove Thage: 'Kvindes fotografi' i: *Solv og Salte, fotografi og forskning*, Det kongelige Bibliotek, bd XXIX, Rhodos, Kbh. 1990, pp. 83-84.
- (7) Charlotte Day-Jacobsen, datter af læge Niels Jacobsen, f. 1925; Forfatterens upubl. skriftlige notater fra Edinburgh, Scotland, maj 1999.
- (8) Det følgende er inspireret af Anette Kuhn: *Family Secrets Act of Memory And Imagination*, Verso, London, New York (1995) 2002, kap. 2: 'She'll Always Be Your Girl', pp. 11-24. A. Kuhn gør her opmærksom på familiefotografiindustrien, konsumentrollen og historien om brugen af familiefotografiet.
- (9) Diskussion om og referat fra et seminar om biografens betydning i feministisk forskning blev gengivet i *Kunst Chronik*, nr. 4, april 2002, pp. 170-180, v. Carola Muysers, Renate Berger og Beate Reese, under titlen: 'Die Biographie ist tot - es lebe die Biographie'.

En spændende situation
Foto: N. Pyykönen, 1937

BOG & UDSILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

FOTOKUNST PÅ LOUISIANA

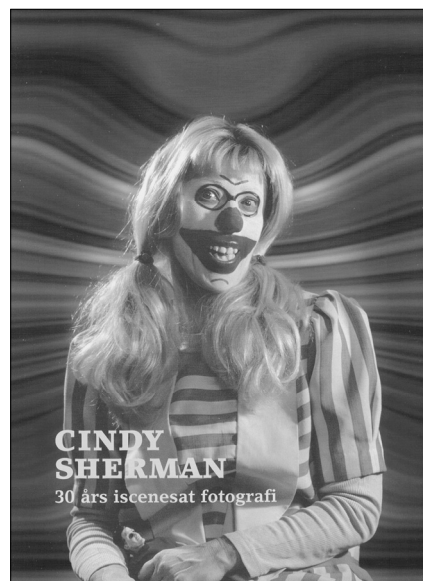
16. februar—20. maj

Bogtrykkeren har endnu engang ikke levet op til sine faglige kvalifikationer. De manglende 3 billeder i Objektiv nr.115 bringes derfor i dette nummer. Vi finder det nødvendigt at skifte bogtrykker pr. 1. september 2007.

Uforbeholden undskyldning til Louisiana Museet.

Uden titel (historisk portræt) 1990

Uden titel (Cindy som klovn) 2003

De historiske portrætter. En utrolig selviscenesættelse

Hvis man vil studere iscenesat fotografi af bedste karat, så er tiden inde til at opleve den amerikanske fotograf Cindy Sherman født i 1954. De 250 billeder dækker hele hendes produktion tilbage fra 1970'erne. De fleste fotografier er selviscenesat med udgangspunkt i hendes egen krop. Med en usvigelig evne i fremstilling af karaktertyper og roller opstår de mest barokke og groteske billeder af historiske personer, her fornemmer man de gamle mestre: Rembrandt, Rafael og Michelangelo m.fl. Vi kender alle en leg fra barndommen, at klæde sig ud og dermed identificere sit eget jeg med en berømt eller berygtet person.

Billedserien 'Untitled Film Stills', præsenterer 70 kendte kvindefigurer fra Hollywood i feminismens navn. Man fornemmer stærkt det amerikanske samfunds mandsdommerende dobbeltmoral. Hver detalje, og dem er der utallige af, viser et talent, primært som en person der vil sprænge normer og grænser. Opstilling, lyssætning og fotografering gør Cindy Sherman til en mester.

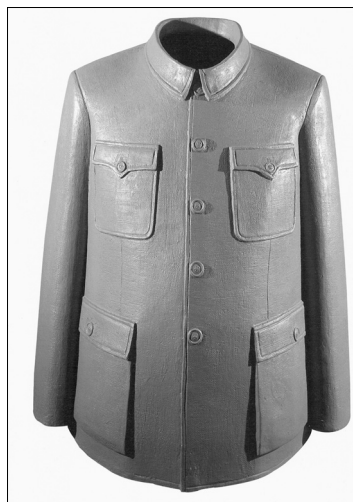
Den store fotografier er flot ophængt. Louisiana's enorme lokaler er som skabt til sådan en udstilling.

Et antal fotografier fra hendes tidlige fotografiske periode viser tydeligt en Cindy Sherman, som også mestrer s/h teknikken. De mange små billeder opleves meget intenst og bibringer et kalejdoskopisk billede af det amerikanske samfund på godt og ondt, men også noget skræmmende. En tur til Humlebæk er ikke spild af tid. ●

KINESISKE FOTOGRAFIER PÅ LOUISIANA

Xu Bing: Bog fra himlen. Beijing 1988

Sui Jianguo: Arvetøjet, 1997

Foto: Fl. Berendt

Liu Wei: Landskab 1-6, 2004. Nøgne mennesker på et kæmpe fotografi

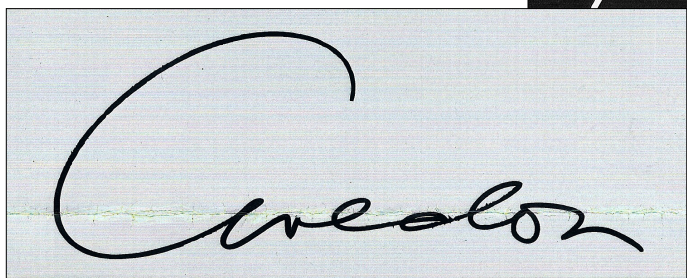
I perioden 16. marts til 5. august var det muligt at opleve en række særprægede og enestående fotografier fra det 21. århundrede.

Udstillingen omfattede 100 værker indenfor et utal af kunstgenrer, heriblandt det fotografiske medie. Mange af fotografierne afspejler også perioden efter Maos-tid

Manglende ytringsfrihed og modstand fra styret forsøger nutidens unge kinesere at udtrykke deres foragt af fortiden, men også en entusiasme for at være med i de kolosale forandringer den nye tid indebærer. Hvert 4 menneske på jorden er kineser hvilket er grund til at vi alle må og skal beskæftige os med dette kæmperiges enorme problemer.

Udstillingsbillederne blev livligt betragtet under åbningen

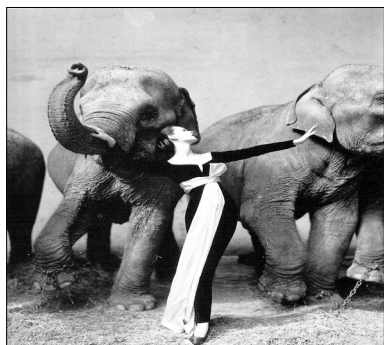
LOUISIANA BYDER PÅ STOR FOTOUdstILLING

Richard Avedon - Fotografier 1946-2004

Fra den 24. august frem til 13. januar 2008 viser Louisiana endnu en international billedudstilling. Denne gang drejer det sig om den amerikanske fotograf Richard Avedon (1923-2004). I mere end 50 år har han været blandt verdens førende modefotografer. De store modetidsskrifter Hapers Bazaar, Vogue og New Yorker er Avedon's bedste udstillingsvinduer.

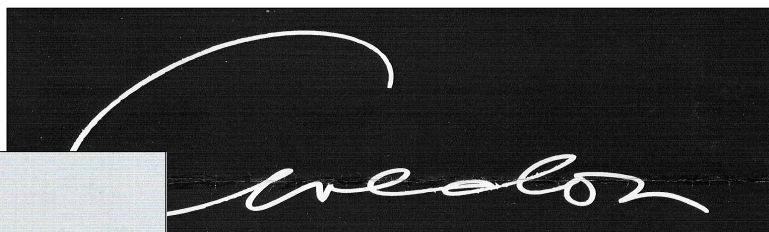
Louisiana viser 250 af hans billeder. Som portrætfotograf er han banebrydende på sit felt. Udstillingen viser nogle af de bedste psykologiske portrætter af personer indenfor kunst, musik, film og ikke mindst politik Bl.a.: Chaplin, Buster Keaton, Marilyn Monroe og Brigitte Bardot. Karen Blixen, Truman Capote og Andy Warhol. Politikere som: Henry Kissinger, Kennedy og Eisenhower er blevet portrætteret.

Udstillingen er konciperet og organiseret i samarbejde med The Avedon Foundation

Dovima med elefanter

Beklageligvis kunne man på side 41 i Objektiv nr.115 se 3 fotografier som var optaget af **Irving Penn** og **IKKE Avedon**, en uheldig forveksling af to fotografers billeder. ●

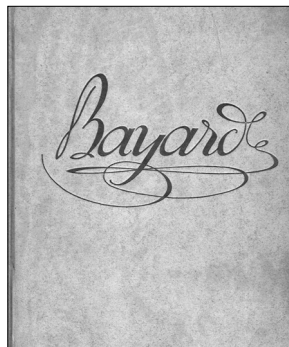

Fotohistorisk bogfund!

Danmarks Fotomuseums konsulent, Flemming Berendt har til museet fundet en sjælden nummereret bog trykt i 1943. Bogen handler om franskmanden Hippolyte Bayard (1807-1887), som udover at være ansat i det Franske Finansministerium arbejdede som amatør med forskellige kunstneriske discipliner .

Arbejdet med bl.a. kemiske processer optog ham allerede i årene 1836-37, især stoffers lysfølsomhed. Bayard eksperimenterede med klorsølvpapir og den 5. februar 1839 fremviser han sine resultater i det Franske videnskabelige Selskab.

Den 20. maj får han foretræde for præsidenten for Videnskaberne Selskab, Francois Arago, og præsenterer sine nu, for i øvrigt forbedrede resultater. Arago har på dette tidspunkt på regeringens vegne promoveret Louis Daguerre's daguerreotypiprocess. Processen som den franske stat vil købe og stille til rådighed for hele verden.

Bogen om Bayard's tidlige fotografier

Arago er så pinligt berørt, at han den 7. juni 1839 giver ordre til at udbetale 600 francs til Bayard med følgende kommentar: *Til anskaffelse af et bedre udstyr og gennemførelse af videre forsøg.* Bevillingen er givet for at lukke munden på Bayard! Denne lader sig dog ikke skræmme, for den 24. juni udstiller han ca. 30 fotografier på papir i auktionshuset på Rue de Jeuneuis 16, i Paris. Motiverne er kulturhistorisk værdifulde billeder fra Paris og omegn, specielt Montmartres mange møller. Men på dette tidspunkt har hans metode ingen betydning længere, tiden er løbet fra Bayard. Han bliver dog i 1842 hædret med 4.000 francs og slået til Ridder af Æreslegionen. Hovedparten af de 864 negativer befinder sig i dag på Sociète Francaise de Photographie. Bogen indeholder 48 billeder af fotografiets 'virkelige opfinder', som 10 dage før Daguerre får sin proces offentliggjort den 3. juli 1839. ●

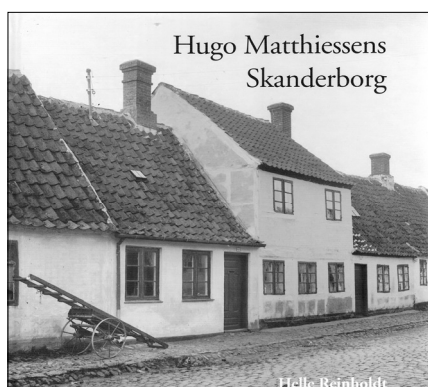
DANSKERNES EGEN HISTORIE OPLEVELSERNE FORTSÆTTER

Med Danskernes egen Historie har alle fået mulighed for at opleve deres egen nuere historie på en seriøs og samtidig levende og vedkommende måde. Fællesnævneren er de gode fængslende og samtidig levende historier, der bliver fortalt af de indvovede selv. Den næste historie vil omhandle: **Om gamle dage i Hovedstaden**, og **Industriens historie 1-3 på DVD**.

Dernæst: **Forførende Reklamefilm**.

Medlemmer som måtte ligge inde med video eller gamle film med historisk materiale i skuffen eller på loftet har nu mulighed for at bidrage til Danskernes egen Historie.

KONTAKT SUBSTANZ TLF.: 7026-2282 ELLER PR. EMAIL: info@substanz.dk

Hugo Matthiesen med tekst af Helle Reinholdt:
Skanderborg.
Format: 20,5x20,5, 70 sider. Stift bind.
Forlaget Hikuin. Pris. Kr. 100,00 inc. For-
sendelse for medlemmer af DFS.
ISBN 87-90814-44-4
Bestilling: 8666 7666. Fax: 8627 2378.

Det 13. bind af HM's kulturhistoriske fotografiske billedværk om de danske købstæder imellem 1913-1922 er endelig blevet færdigt. Billederne er optaget i 1918 med Nellerødmanden's håndbyggede kamera. Bogens høje tryk kvalitet gør det til en nydelse at 'spadsere' rundt i de gamle købstæder. De 38 optagelser fører os til Adelgade, Borgergade, Asylgade og på Bakken i tiden før nedrivninger og større ændringer i bybilledet. Det er tydeligt at HM ikke var interesseret i personer, køretøjer m.m. som var et forstyrrende element i hans optagelser. Det er gadelinierne, husenes placering og fremtoning og stilpræg som skulle fastholdes. Bygningernes fugtige og ubehagelige opholdssteder blev overset, i stedet så han skønhed, charme og hygge overalt i Skanderborgs stræder og gader. Helle Reinholdt giver os en udførlig beskrivelse af byens udvikling gennem tiderne. Man har planlagt ca. 50 bind, det vil til den tid være den mest omfangsrige udgivelse af en enkelt persons fotografiske livsværk.

Brugen af et ægte Nellerødkamera med glaspladenegativer i format 12x16,5cm borger for den eksklusive kvalitet. ●

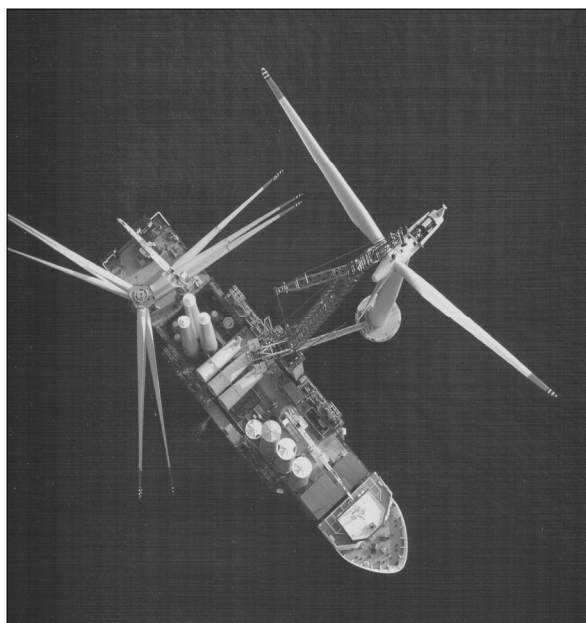
Jan Kofod Winther & forfatter Michael Stolze.
Himmelskud
Danmarksbilleder fra luften.
Format: 28x25cm indbundet 220 sider.
Illustreret i farver. Kr. 299,00.
Forlag: Gyldendal 2007.
ISBN 9788702049879-8702049872.

Hvis man er i besiddelse af bogen *365 dage, Jorden set fra Luften* må den utrolig flotte bog, skabt af Jan Kofod Winther, et Hasselblad luftkamera og hans privatfly en Cessna 172. De 150 farvefotos er optaget over Danmark i perioden 1995-2006.

Bogens næsten kvadratiske format fremhæver i billedlig forstand det sug, man føler når øjet fanges af flyets højde ned til jordens overflade. Et billede af markvanding set fra stor højde, hvor vandstrålen opleves som en regnbue, og et andet hvor de utallige væltede træer efter stormen 3. december 1999, vil for altid ligge i min erindring. Således blader man fra side til side og forbavses hver gang. Hvem havde troet at en gylletank set fra luften, med dens lange skygge kan se så poetisk ud.

På side 146 præsenteres skibscontainers transport sat i system. Alle moduler falder i hak, her er ingen spildprocent, transportomkostningerne er udregnet til det minimale. Mod slutningen troede jeg at et Picasso billede havde forvildet sit ind i bogen, men nej. Det var blot monteringen af to kolossale vindmøller til havs, den flotteste abstrakte vægdekoration.

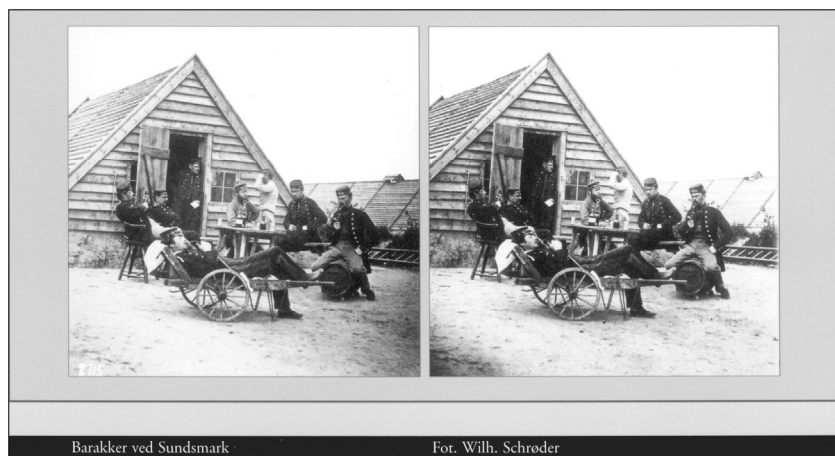
Oplev denne bog hos din boghandler og du falder pladask for et indkøb. ●

Vindmøllerne bliver større og større, og opstilles nu langt ude til havs på relativt dybt vand og samlet i store parker. Her blæser det mere, og møllerne generer mindre, end hvis de havde været opstillet på landjorden eller spredt tilfældigt langs kysten.

Ældre kone (som ikke er vant til nymodens idéer)
Åh hr! Vær så venlig! For guds skyld, skyd ikke, hr!
Tegning: Cutbert Bede, B.A., 1855. Samling: Danmarks Fotomuseum

Barakker ved Sundsmark

Fot. Wilh. Schröder

Barakker ved Sundsmark

Foto: Wilh. Schrøder

Lars N. Henningsen

Tegneren, grafiker og arkitekten Leif Hammelev var en kendt mand i fothistoriske og museumsinteresserede kredse. Gennem mange år lavede han udstillinger på danske museer. I 12 år var han ansat på Nationalmuseet med udstillings-, design og tegnearbejder som sit særlige område, og han stod for idé og design af den kulturhistoriske del af udstillingerne på Kalundborg & Omegns Museum. Ikke mindst de gamle stereoskopbilleder fangede hans opmærksomhed. I 2002 opbyggede han udstillingen 'Stereoskopbilledet - det første moderne massemedie'. Den havde premiere på museet i Kalundborg og turnerede derefter til en række danske museer.

I 2003 nåede udstillingen til Museet på Sønderborg Slot. Her findes en fin samling af stereoskopbilleder fra krigen i 1864. Det gav næring til Hammelevs interesse for stereoskopbilleder fra netop denne krig. Med sin medbragte scanner berejste han museer og samlinger i Danmark og Nordtyskland for at indsamle billeder fra 1864 - og lidt efter lidt voksede idéen frem om at forme materialet til en bog. Undervejs fik han kontakt med 'Arkivet og Studiefællesskabet ved Dansk Centrakbibliotek for Sydslesvig' i Flensborg. Her findes også fine 1864-stereoskopbilleder, og vi blev enige om, at den planlagte bog måtte kunne udgives på Studiefællesskabets forlag. Som leder af Studiefællesskabet fulgte undertegnede Leifs arbejde og kommenterede manuskriptet, alt som det voksede frem.

Ved nytårstid 2007 var Leif Hammelev næsten helt færdig med både manuskript, billeder og layout. Og så blev han pludselig revet bort. Han døde den 14. februar

2007, kun 58 år gammel. På Studiefællesskabet var vi midlertidigt overbevist om, at Leifs plan fortjente at blive virkeliggjort. Der blev søgt om fondstøtte, de sidste 'huller' blev fyldt - og i oktober 2007 vil Leif Hammelevs bog kunne udkomme. Det bliver en fin lille sag for fothistoriske feinschmeckere.

Bogens 140 sider gengiver i alt 41 stereoskopbilleder fra krigen af de kendte fotografer Brandt, Junod, Petersen og Schrøder. Sideløbende med billederne skildres krigen forløb, og for hvert motiv er indføjet udpluk af dagbøger eller breve fra soldater, som forklarer det enkelte motiv. Alle tekster er på dansk og tysk. Hele bogen er i 4-farve tryk, billederne er gengivet i naturlig størrelse og stor skarphed. Bagest i bogen er indføjet en stereoskopbrille så 'læseren' kan opleve hver situation, netop som datidens publikum gjorde det. Bogen er indbundet med spiralryg, så siderne kan ligge helt fladt. Dermed er der sørget for de bedste forudsætninger for at betragteren kan få det fulde udbytte af stereoskopbilledernes tredimensionale dimension.

Bogen om 1864 - stereoskopbillederne er kronen på Leif Hammelevs livsværk. Det var synd, at han ikke nåede at se det færdige resultat. Men når bogen fremkommer, vil den helt igennem være hans arbejde. Og det vil være en af de fineste publikationer om stereoskopbilledernes forunderlige verden, som hidtil er udkommet på dansk.

Bogen vil kunne købes hos redaktøren af *Objektiv*, Flemming Berendt og gennem boghandelen. Kr.168,- ●

En TAK til Finn Thrane!

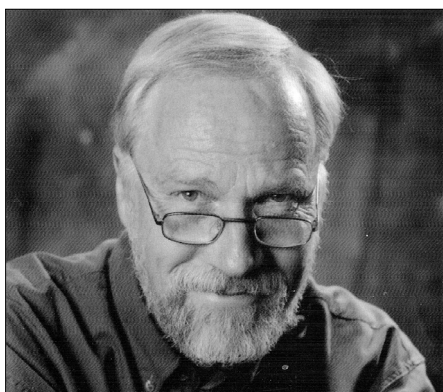

Foto: Carsten Skjoldborg

Flemming Berendt

Det blev til mere end 200 udstillinger, store som små, på Museet for Fotokunst i Odense. Finn har næppe kedet sig i de 22 år på posten som leder af Museet for Fotokunst. Det blev desuden til et smukt og indholdsrigt tidsskrift KATALOG med et oplag på 1800 eks. og abonnemeter i 23 lande, med Henning Hansen som redaktør, hvis indhold ikke altid var den lettest tilgængelige fotografiske litteratur. Indforstået akademisk tale kan imidlertid også åbne nye horisonter.

Da vi lever i en tid hvor den billedmæssige opfattelse af vore omgivelser ændrer sig hurtigere end 'tiden' skal der også være plads til aventgarde. En TAK for det.

Finn Thrane's store interesse for de historiske fotografier blev til et umiddelbart medlemskab af DFS og udveksling af vore tidsskrifter. Det har på alle måder været til glæde for museet og DFS. Ikke mindst udstillingen af de smukke autochrome farvebilleder optaget af Marius Nicolai Topp, fortalt og gengivet i bogen 'Dengang i Odense' udgivet i 1981. Der er sikkert meget Finn ikke fik nået og ønsker han ikke fik opfyldt, men han har gjort sit bedste, men når 'riget' fattes penge er alting svært. En TAK for din indsats, med ønsket om mange endnu (!) travlere år som pensionist. ●

Roser fra fortiden.....Kylle Topp 1981

Goddag til Ingrid Fischer Jonge!

Museet for Fotokunst på Brandts i Odense får dermed en ny museumsdirektør fra den 1. august. Valget faldt på mag.art Ingrid Fischer Jonge som fra 1999 har været chef for Det Nationale Fotomuseum på Det kgl. Bibliotek. Sideløbende var hun kulturchef. I forbindelse med sin ansættelse på Museet for Fotokunst udtaler Ingrid Fischer Jonge: *Som andengenerations - direktør ser jeg det som min opgave, at skærpe museets profil i en global tidsalder, og i tæt samarbejde med bestyrelsen, vil jeg arbejde for at udvikle institutionens mange muligheder. Fokus vil fremover blive lagt på samtidskunsten, og jeg glæder mig selvfølgelig til at beskæftige mig med et felt, som jeg altid har været meget præget af.*

DFS ønsker hermed held og lykke med opgaven! ●

Fotoudstillinger på Danmarks Fotomuseum i 2007/2008

1. juni - 30. september 2007:

'Per Volquartz: Thirty Years of Photography'

6. oktober - 13. januar 2008:

'Galathea 3 i billeder'

19. januar - 2. marts 2008:

Fotograf Kristian Mainz:

'Spor og refleksioner'

8. marts - 20. april 2008:

'The Golden' 13. internationale fotosalon

Åbningstider på Danmarks Fotomuseum:

Tirsdag - søndag kl. 12.00 - 16.30

I juli HVER dag kl. 11:0 - 16.30

DREJ & SE - Film

DANSKE FILMFOTOGRAFER

Filmfotograf og filminstruktør Anders Wilhelm Sandberg

Marguerite Engberg

Instruktør Anders Sandberg

Anders Wilhelm Sandberg (1887-1938) blev født i Viborg, men allerede da han var tre år, flyttede familien til København og slog sig ned i Stormgade. Blandt en af gaverne ved A.W.s konfirmation var et fotografiapparat. Denne gave blev bestemmende for hans fremtidige karriere.

Han blev omgående en ivrig fotograf. På det tidspunkt var det endnu sjældent, at aviserne bragte fotografier som illustrationsmateriale. Tegninger var lettere at reproducere for den trykte presse.

Men Sandberg ønskede at fotografere til aviserne. Han masede på med stor energi, og det lykkedes ham ind imellem at sælge nogle fotografier til redaktørerne. Det var imidlertid kun i sin fritid han kunne arbejde med sine fotografier, for efter endt skolegang kom han som 16-årig i lære i Lehmann og Stages boghandel i Løvstræde, der hvor senere Haases forlag fik til huse.

Nu var det så heldigt, at en fætter til Sandberg, Anders W. Holm, i 1913 blev redaktør af ugebladet 'Verdensspejlet'. Han gav Sandberg chancen for at indsende fotografier som illustrationsmateriale til bladets artikler.

I 1913 blev han pladefotograf, som det dengang hed, i Benjamin Christensens filmselskab, Dansk Biografkompagni, hvor han arbejdede med på 'Det hemmelighedsfulde X', og i 1914 kameramand og instruktør hos Nordisk Films Kompagni.

Han kastede sig med stor energi over arbejdet hos Nordisk. Ikke blot instruerede han sine film, men han skrev også selv manuskripterne og var kameramand på filmene. Han lagde ud med 4 farcer, derefter en kriminalserie: 'Manden med de ni fingre'. en Western blev det også til i 1914.

Fra 1915 kastede han sig over en ny genre: Den dramatiske film; den blev hans foretrukne genre resten af hans karriere. Han blev hurtigt en højt estimeret instruktør hos selskabet, instruerede således Valdemar Psilanders fire sidste film, bl.a. 'Klovnen', vel nok Psilanders populæreste indsats. Fra 1922 blev han selskabets kunstneriske leder. Her må især hans fire Dickensfilmatiseringer nævnes. I slutningen af tyverne opstod der uoverensstemmelser mellem ham og Nordisk. Han drog til Tyskland, hvor han arbejdede, indtil talefilmen kom. Derefter vendte han tilbage til Danmark, nu som instruktør hos Palladium.

Kendetegnende for alle Sandbergs film er den ud søgte fotografiske kvalitet. Dette førte desværre også til, at Sandbergs film blev noget stillestående. Hans film manglede i høj grad det 'drive', der kendetegnede de udenlandske film i 1920'erne. Herhjemme blev f.eks. hans Dickensfilm populære, mens udlandet fandt dem kedsommelige. I det hele taget må man sige, at det var Sandbergs kvalitet som fotograf, der først og fremmest var hans styrke som kunstner, og af den grund er det derfor rimeligt at nævne ham blandt Danmarks filmfotografer. ●

'SAMPLERDILLEN'

576.600 Euro

.for en 'trækasse'

*Det velholdte Susse Frères daguerreotypikamera fra 1839 fik hammerslag ved
kr. 4.295.670*

Flemming Berendt

Professor Wolfgang Haase bosat i München blev overrasket, da han i sit fædrene hjem på loftet fandt en stor 'trækasse', som nærmest lignede et camera obscura, eller måske et fotografiapparat, arvegods efter hans afdøde far.

Wolfgang Haase rejste derfor til Wien med 'kassen' under armen til auktionsfirmaet WestLicht Photographica Auction for en vurdering. Her blev man hurtigt klar over, at man stod overfor noget usædvanligt.

En række eksperter blev sat på sagen og konstaterede at 'kassen' var et daguerreotypikamera fremstillet af schweizeren Susse Frères, der havde en kunsthandel og optisk forretning i Paris.

I det franske blad La Quotidienne blev daguerreotypikameraet annonceret den 5. september 1839, en af de ældste omtaler af et daguerreotypikamera.

Den 26. maj kom 'kassen' som auktionsnummer nr.2 (tilstand B) under hammeren, med en startpris på **100.000 Euro**.

Auktionshusets salgslokale i Wien var fyldt til sidste plads med opkøbere fra hele verden. Den berømte knappenål faldt til gulvet da prisen nåede op på **576.600 Euro**, hvorefter man klappede i hænderne, især auktionshusets ejer!

NB: Hvad kan man lære af dette?
Mød op hver gang vi har 'skrotsalg', måske kommer heldet til dig!

Historien om det sjældne Susse Frères Daguerreotypikamera

Flemming Berendt

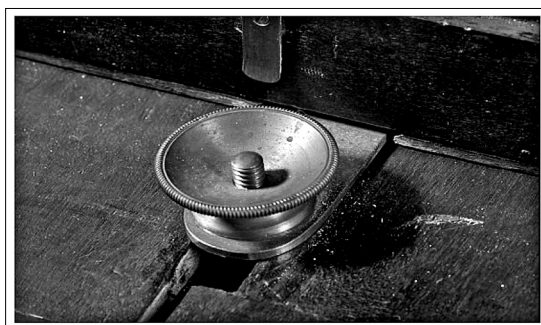
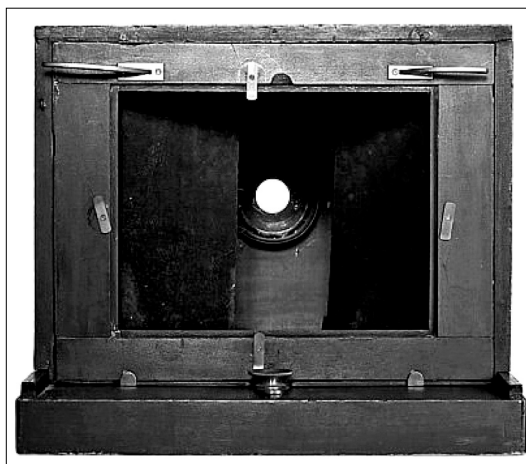
Det originale daguerreotypikameras oprindelige ejer var professor Max Seddig (1877-1963), som var direktør for The Institute of Applied Physics i Frankfurt am Main. Seddig forærede kameraet til sin assistent, Günter Haase, der senere blev professor ved The Department of Scientific Photography ved universitetet i Frankfurt og fra 1970 blev formand for Scientific Photography ved Technical University i München. Günter Haase døde den 20. februar 2006 i en alder af 88 år, hvorefter hans søn arvede kameraet

I det franske blad La Quotidienne blev daguerreotypikameraet annonceret den 5. september 1839, en af de ældste omtaler af et daguerreotypikamera. Adskillige eksperter mener at det sandsynligvis er det ældste kommercielt fremstillede kamera i verden. Den berømte specialist på gamle kameraer, Michel Auer, har afgivet følgende bedømmelse: *Jeg har meget omhyggeligt studeret og sammenlignet med de af Adolph Giroux fremstillede apparater. Dimensionerne er identiske. Kamerakassen er fremstillet af lindetræ og malet sort som er den originale farve. Den trykte garantietiket er litograferet.*

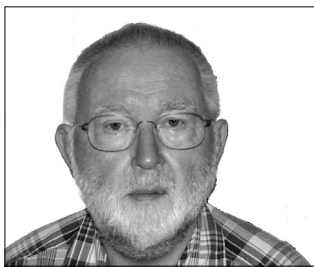
Jeg har nøje adskilt, undersøgt og målt den optiske længde til 382mm. I messingindfatningen til objektivet er håndindgraveret: 'No3' og 'III'. Kameraet er produceret i 1839 og befinder sig i sin originale tilstand. Enhver detalje er fremstillet som Daguerres egne apparater. Ifølge min viden er apparatet fremstillet af Susse Frères og det eneste eksisterende af sin art.

Kameraet

Daguerreotypikameraet er et såkaldt glideboks-kamera til helpladeformat 6,5x8,5 inc. Fremstillet i 1839 ifølge Louis Daguerres tegninger. Farvet sort, øvrige udrustning udført i messing. På kameraets ene side er anbragt en garantietiket med inskriptionen 'DAGUERRÉOTYPE, SUSSE FRÈRES, 31, Place de la Bourse'. Den bagerste boks har to døre som kan åbnes indad. De kan lukkes udefra, på denne måde gøres kameraet lystæt ved indsættelse af den forsølvede kobberplade. Dørene og det indvendige af kameraet er malet sort. Dørlukningsmekanismen og hængslerne er fremstillet af messing. Der er også en holder til pladerne eller matglaspladen på den bagerste del af kameraet. Kameraet er i særdeles god stand og har ikke været repareret. ●

Nye muligheder på DFS's hjemmeside!

Webmaster Leif Johansen

Vi byder hermed vor nye webmaster, Leif Johansen velkommen til at vedligeholde og udbygge DFS's hjemmeside, til gavn for samlere og fotohistorisk interesserede. Leif er 67 år og bosat i Haderslev. Cand mag fra 1965. Fra 1965 til 2005 seminarielærer ved Haderslev Statsseminarium/Haderslev Seminarium/CVU Sønderjylland i fagene fysik/kemi, matematik, edb m.m. i lærer, og efteruddannelsen.

I samarbejde med redaktionen vil der fra årsskiftet 2007-2008 blive igangsat en gennemgribende opdatering af INDHOLDSFORTEGNELSEN over samtlige udgivne numre af Objektiv.

Således at den vil være brugbar i mange sammenhænge.

INFORMATIONSHJÆLP

Uden at forandre grundstrukturen og basisdesignet er siderne blevet ændret, idet der er indført et menu-system.

Det vil være praktisk, hvis du har mulighed for at have forbindelse til hjemmesiden, inden du læser videre. <http://www.objektiv.dk>

Alle sider er opbygget på samme måde. Prøv at vælge punktet 'FORENINGEN'

Øverst er en hovedmenu, hvor en diskret rødbrun plet viser, hvilket område du befinder dig på. Du kan til enhver tid klikke på en tekst i denne menu og komme til et nyt hovedområde. Selve siden er delt op i to dele, såfremt der er underpunkter til hovedmenuen. Til venstre de enkelte underpunkter i en smal spalte. Til højre den egentlige tekst.

FORUM

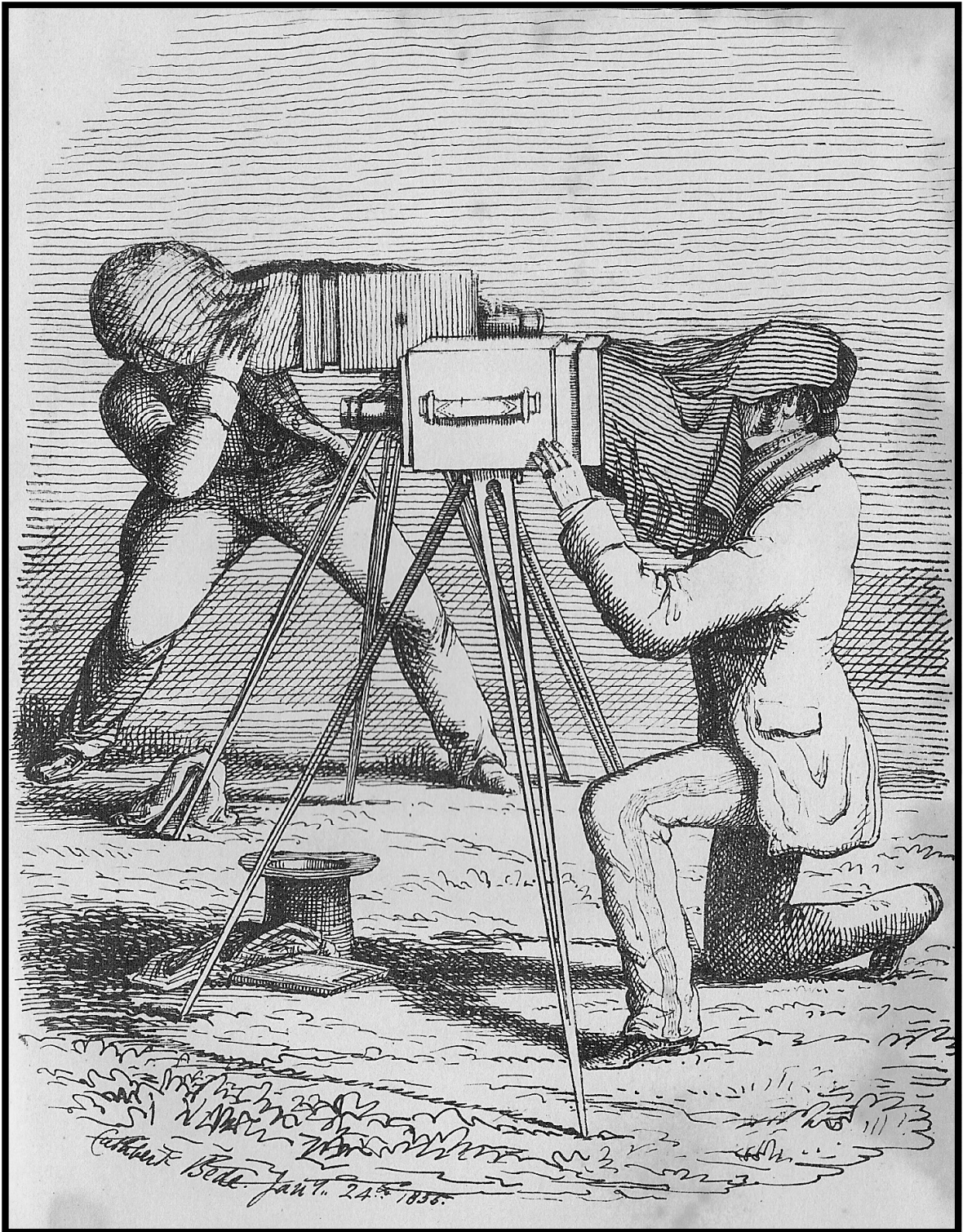
Hovedmenuen har fået et nyt punkt: **FORUM**.

Her kan du læse og skrive indlæg, besvare og kommentere andres indlæg m.m.; de enkelte kategorier og hvilke former for indlæg, der må forekomme, fastlægges af **bestyrelsen**. Hvis du vil gøre brug af **FORUM**, skal du sende en mail til mig med din e-mail adresse og selvvalgt **adgangskode**. Efter kontrol - er du medlem, og har betalt kontingent? - vil der blive åbnet for dig.

FORUM er opdelt i følgende kategorier:

1. Medlemsdebat (om DFS m.m.)
2. Fotohistorie
3. Kamerahistorie
4. Billeder (Billedgruppen)
5. 'Jyllandsgruppen'
6. Film
7. Samler-dillen
8. Stereo
9. Fra medlem til medlem (gode råd, efterlysning af 'dimser' m.m., men **IKKE** anvisningssalg. Under hovedmenuen 'Blad Objektiv' er der en database med henvisning til artiklerne. Her skal man bruge menupunktet 'Database'. Der er adgang til en brugervejledning fra 'Database' siden, hvori mulighederne for søgning er beskrevet. ●

Fotograferingens nuværende 'stilling'
Tegning: Cutbert Bede, B.A., 1855. Samling: Danmarks Fotomuseum

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings - og orienteringsnyt

GENERALFORSAMLING & LANDSMØDE 14. APRIL 2007

Man er klar til anvisningssalget

Referent: Allan Bunton

Valg af dirigent og referent

Dirigent blev Svend Frederiksen og referent Allan Bunton. Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen var indvarslet i *Objektiv* efter selskabets regler.

Formandens beretning

Så er der igen gået et år, siden vi sidst sad forsamlet her. Vi har måttet sige farvel til en del medlemmer, som har valgt at melde sig ud, men desværre er der også nogen, som er gået bort i årets løb. Jeg vil gerne nævne Leif Hammelev, som i en alt for tidlig alder har forladt os. Heldigvis er der også kommet en stribe nye medlemmer, og glædeligt nogle unge. Her tænker jeg på medlemmer under 50 år!

Hvad er der så sket i det forløbne år? Vi har fået tre numre af *Objektiv*, men ikke noget temanummer. Som vi fortalte på sidste landsmøde, er årsagen, at der senere på året udsendes et stort dobbeltnummer omhandlende fotografiens historie.

Her vil jeg benytte lejligheden til at takke Flemming Berendt for hans indsats. Som alle har set, er hans tekniske færdigheder nået et højt plan, hvor billedsiden er blevet så flot, som man kan forvente af et tidsskrift for de penge, vi har til rådighed. Hele æren skal dog ikke gå til Flemming. Uden støtte og teknisk indsigt fra Svend Åge Schiermacher, bl.a. ved brug af et dyrt com-

puterprogram, havde vi været nødt til at betale os fra det. Desuden takker vi alle vore annoncører, hvis bidrag er med til at betale for de farvesider, som efterhånden er blevet standard i *Objektiv*.

En række møder er blevet afholdt i årets løb. Det startede med septembermødet i Århus, stort loppemarked og anvisningssalg. Desværre var der ikke så mange deltagere: Der blev givet udtryk for, at man hellere vil have møderne afholdt om lørdagen. Få dage efter var der møde i København, hvor Søren Koustrup fortalte om, den 1. Galatheaekspedition. I oktober var der en ekskursion til TV Glad, hvor Mogens Svane fortalte om hvad en gruppe udviklingshæmmede kunne få ud af et TV kamera. Senere på måneden var der foredrag i København, hvor Henrik Dupont fra Det kgl. Bibliotek fortalte om luftfotografiens spændende udviklingshistorie.

Sidst på måneden havde vi loppemarked og anvisningssalg i København, med god omsætning. I november var der et nyt foredrag med Klaus Eckard Riess. Denne gang handlede det om Contessa Werk i Stuttgart. Desembermødet var som sædvanlig rammen om det store juleanvisningssalg, en god afslutning på året.

I januar 2007 stod Ole Riis Jensen for aftenens foredrag. Emnet var den danske filmfremviser KZ, som fik stor succes i dele af Europa. Det første møde i februar var loppemarked og 'skrotsalg' i Århus. Svend Erik Jeppesen havde sørget for, at der kom en foredragsholder. Klaus Eckard Riess fortalte om Zeiss Ikons Contessa Werk i Stuttgart. Det var noget, der faldt i god jord, og SEJ har forhandlinger i gang om den næste foredragsholder til Jyllandsmødet.

Nu var Klaus varmet op, så et par dage senere var han aftenens foredragsholder i København. Emnet var 'fætre & kusiner' i Nikon familien. Det sidste møde i marts måned stod Niels Resdahl Jensen for. Han fortalte om de mange forskellige konstruktioner af objektivatninger. Niels er en udtømmelig kilde med viden, som han elsker at videregive til os andre.

Herudover har der været en række møder i Billedgruppen, med forskellige temaer. Der er stor interesse for dette samlerområde, og møderne tiltrækker medlemmer fra hele landet. Til sidst vil jeg gerne på selskabets vegne takke vores afgående webmaster Flemming Lamberth for hans store arbejde med at vedligeholde DFS's hjemmeside. Til bestyrelsens store glæde har en ny webmaster meldt sig. Det er Leif Johansen i Haderslev som har erfaring fra andre hjemmesider han har arbejdet

med. Velkommen i bestyrelsen. Til allersidst takker jeg bestyrelsen for deres store arbejde. Alle har deres faste arbejdsområder, som de passer til punkt og prikke. Med en sådan bestyrelse er det en fornøjelse at være formand.

Kassererens beretning

Som selskabets fungerende kasserer gik formanden Svenn Hugo videre med regnskabsberetningen: På indtægtsiden var der bemærkninger til annonceindtægterne på kr.6.737 mod kr.20.037 i 2005, hvilket skyldes et sponsorat på kr.10.000 som blev ændret til en annonce, og at DFS ikke mere tillægger moms på annoncetegnning. Der er forventning om en højere annonceindtægt i 2007.

På udgiftssiden var der bemærkninger, til Objektiv, hvor der har været udgift til 3 ordinære numre, da der ikke er udkommet et temanummer. Til kontorhold skyldes den store udgift, at selskabet har opdateret redaktørens 'maskinpark' med indkøb af ny computer, en scanner samt diverse software, en udgift på i alt kr.13.500. Derudover har selskabet haft ekstrairdinar udgift til ny medlemsliste, en udgift på kr. 8.000. Der har været en stigning til lokaleleje. Alt i alt viser regnskabet intet foruroligende, selskabet er kommet godt ud af året med et likvidt resultat på kr.16.118. Budgetforslag for året 2007 blev dernæst gennemgået af formanden. Det forventede resultat for året 2007 budgetteres til et likvidt resultat på minus kr.21.000.

Redaktørens beretning

Redaktøren takkede for de mange spændende og interessante bidrag fra medlemmerne, som samtidig har givet Flemming tid til at færdiggøre sit opslagsværk om fotohistoriens udvikling. Der var endnu en tak til annoncørerne, som gav mulighed for mere udgiftskrævede tiltag. Redaktøren indvarslede, at hvis alt går vel, skulle det dobbelte temanummer kunne udsendes i forbindelse med decembernummeret af Objektiv. Til sidst nævnte Flemming, at nu var tålmodigheden opbrugt i forbindelse de stadig gentagne 'kiks' fra bogtrykkerens side. Man har længe eftersøgt et andet trykkeri, som til samme pris vil overtage opgaven. Det er endelig lykkedes, hvorefter et samarbejde er indledt.

Indkomne forslag

Der var ikke indkommet forslag til bestyrelse.

Valg til bestyrelsen

Formanden Svenn Hugo, næstformand & anvisningssalgsleder Leif Germann Jensen og redaktør F. Berendt var på valg, og alle blev genvalgt. Samtidig kunne formanden meddele, at der endelig var fundet et emne til posten som kasserer: John Mikkelsen blev indvalgt i bestyrelsen.

Valg af revisorer

Willy Thomsen og Lars Schönberg-Hemme blev genvalgt med applaus.

Fastsættelse af kontingent

Bestyrelsens forslag om uændret kontingent blev godkendt af forsamlingen

Eventuelt

Hans Berggreen foreslog forsamlingen en applaus til bestyrelsen for dens indsats.

Selskabets nye webmaster opfordrede medlemmerne til at fremsende egne hjemmesider, som derefter vil blive linket til DFS. Klokken 13:45 hævede dirigenten generalforsamlingen, der var forløbet i god ro og orden.

Anvisningssalg

Andreas Trier Mørch & Svenn Hugo var nu klar til anvisningssalget. De 96 numre var et bredt udsnit af fotografika. Som gennemsnit et rimeligt kvalitetsniveau om end vigende priser. De mange udbudte visitkortbilleder blev afhændet til gode forventede priser. Et par gode Robot-kameraer med indgravering blev eftertragtede. Stemningen var god som ikke mindst skyldes makkerparret A&S. Omsætningen sneg sig op på **kr. 6. 845,00** Dagen var ved at være slut, og alle kunne rejse hjem, forhåbentlig en god oplevelse rigere. ●

Medens vovse holder vagt, svinger Andreas hammeren!

Generalforsamling & og landsmøde den 12. april 2008

Så er det 'jagtsæson'

Anvisningsalgslisten til lørdag, d. 14.04.07 i Middelfart

Anvisningsalgs-effekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningsalset. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningsalgslederen: Leif Gornge Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slæg
1	Novoflex 8/600mm med skulderstativ			300
2	Leitz filtre, modlysb., lysmåler m.m.			320
3	Leitz filtre, modlysb., adapter m.m.			340
4	4 stereobetraktere med tilbehør			110
5	Robot Tele-Xenar 5,5/200mm med indgraveret SØARTILLERIET			850
6	Robot Recorder 24, SAWIR motor, SAGIB holder, netdel - alt indgraveret SØARTILLERIET			2800
7	Robot Recorder 24 indgraveret Luftvåbnets mærke med 2 holdere, rammesæger og kassetter			2000
8	Novoflex bælg til Leica-gevind			30
9	Bolex H16 Reflex med 2 optik, taske og brugsanvisning			440
10	Nikkorex			260
11	Exakta Varex VX med Biotar 2/58mm			200
12	Rigonar 4,5/165mm. - til Pentacon Six?			190
13	Novoflex bælg til mellemformat			130
14	Zeiss filtre, søger m.m.			280
15	Leitz adaptere, blitz m.m.			280
16	Leica-Meter MC med forsats MBOOC			220
17	Stereobetrakter "Triu-Vue" med billedstrimler			220
18	Bell 14 minikamera i org. emb. + Rollei A110			380
19	Zeiss Auto-Up til Contessa + Leitz Synchronblitser i org. emb.			420
20	Rejsekamera Thornton Pickard, "Imperial" m. Goerz lukker i aluminium			1800
21	ICA Reflex med optik			800
22	Meyer Görlitz Trioplan 2,8/100mm + Angenieux, Retrofocuss 2,5/35mm begge til Exakta			500
23	Exaktar 2,8/35mm + Meyer Görlitz, Orestor 2,8/135mm begge til Exakta			240
24	Exakta Twin TL m/ Exaktar 1,8/50mm			200
25	Exakta VX 1000 m/ Jena Pancolar 2/50mm			80
26	Exa m/ Primotar 2,8/50mm + Exakta VX 500 m/ Domiplan 2,8/50mm			400
27	Exa Ia m/ Meritar 2,9/50mm + Exa IIb m/ Domiplan 2,8/50mm			90
28	Exa I m/ Meritar 2,9/50mm + Exa Ia m/ Meritar 2,9/50mm			130
29	Leica-Meter MC, Leitz filtre, polifilter, dæksler, modlysb., 5 cm søger, ABLON plade, tilbehør			1000
30	Leitz: filtre, dæksler, modlysb., WINKO søger, tilbehør			900
31	6 stk. fagtidsskrifter, bl.a. "Pentax Photography"			10
32	17 stk. tidsskr., bl.a. "Buyers Guide" og "Japan Camera Trade"			10
33	"Dansk Fotografisk Tidsskrift 100 års jub." + "Aktuel Fotografi 150 år"			20
34	8 stk. Hasselblad særhæfter, bl.a. Ansel Adams			30
35	3 stk. div. linser, bl.a. 3M 78x i emballage			5
36	Exakta tilbehør: Prisme-skaktsøger			150
37	Exakta tilbehør: Auto Teleconverter 2x			180
38	Exakta tilbehør: Jena optik 2,8/50			110
39	50 stk. visitkortbilleder			320
40	50 stk. visitkortbilleder			200
41	50 stk. visitkortbilleder			260
42	Stereoskopbetrakter i metal (Brødrene Cloëtats). (br. 10,5 cm.)			440
43	25 stk. kabinetsbilleder			50
44	25 stk. kabinetsbilleder			50
45	19 stk. diverse formatter og motiver			80
46	Ochsner: "Fotografi i 100 år (1862-1962)" + "Nordisk Fotografi 1934"			90
47	24 stk. visitkortbilleder af børn			100
48	24 stk. visitkortbilleder af piger			50

Mødereferat

Torsdag den 15. marts 2007

Som et supplement til den række af foredrag, Klaus Eckard-Riess har holdt over tysk kamerakonstruktion gennem et par generationer, valgte NRJ at beskæftige sig med en række førende kamerakonstruktørers store problemer omkring objektivfatningernes kringledede historie.

Niels forklarer og fremviser sit udstyr

Med entusiasme og viden førte Niels os gennem en jungle af fornøjelige og muntre beretninger om de problemer, de enkelte firmaers teknikere har bakset med. Niels Resdahl havde medtaget dele af sin egen samling for at illustrere det velformulerede foredrag, og mange kvalificerede spørgsmål blev stillet og besvaret enkelt og kyndigt. Det store arbejde med at 'fremtrylle' og fastholde så mange aspekter blev behørigt modtaget med klapsalver.

Efter en kort pause blev der afsluttet med et stort 'skrotsalg'. •

Nye medlemmer:

Maps antik/modern
 Mogens Schwarzborg
 Prinsessegade 24, st.
 1422 København K.

Torsten Kylesbech
 Udbakken 12,
 Egebjerg
 2750 Ballerup.

Grethe Dettloff
 Lærkevænget 15,
 2970 Hørsholm

EFTERLYSNING!

Medlemmer som ønsker oprettelse af en 'Storformat-gruppe' bedes kontakte Søren Højer Nielsen, Engelsborgvej 20F, st.th. 2800 Lyngby, eller redaktionen.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slæg
49	Yashica-Mat 124 (6x6 TLR)			400
50	Elmarit-R 2,8/135			650
51	Nikon F301, m. 3,5/28			360
52	Pentax ME Super, m. 35-70mm zoom			50
53	Zeiss Contaflex, m. Tessar 2,8/50			60
54	Retina Ila, m. Heligon 2,0/50			150
55	Schneider-Kreuznach Symmar 5,6/210mm (12/370mm)			420
56	KIEV 4, m. lysmåler og Jupiter 8M 2/50			320
57	Meyer-Görlitz Telefogar 3,5/90 (M42 gevind)			100
58	"Foto Prisma", 1950-1951-1953, (3 årgange tysk fotoblad, indbundet)			50
59	Zeiss Ikon Ikonflex Ia (854/16), m. Novar-Anastigmat 3,5/75			100
60	Mamiya-16 Automatic, m. læderetui			240
61	PatheBaby projector med film: "Le Renard et la Cigogne"			300
62	Yashica-D (6x6 TLR), m. Yashikor 3,5/80 + BT			50
63	Kodak Brownie Starmeter Camera + No2A Brownie (box)			60
64	Kodak Retina Ila (Type 016), m. Xenon 2/50 og Synchro-Compur			260
65	Kodak Regent (defekt lukker)	C		340
66	Perfex de luxe, m. Wollensak 2,8/50 + BT			360
67	Ica Ideal 225, m. Tessar 4,5/15cm. og Compur			110
68	Retina IIIc, m. Heligon 2/50 + BT og dansk brugsanvisning			500
69	3 lysmålere: Lunasix, General Electric DV-68, Tempiphot			10
70	Soho Pilot (bakelitkamera), m. taske			190
71	Budtz-I ("falling plate magazine camera")			100
72	Ernemann BOB V (6,5x11cm.), m. Doppel-Anastigmat 6,8/12cm.			160
73	Kodak Retina Stereo-Betrachter i æske			550
74	Kodak Retina Stereovorsatz i æske			800
75	AgfaAmbiflex (defekt), prisme og objektiv (Color-Solinar 2,8/50) er OK			110
76	Yashica-44 (TLR), m. Yashikor 3,5/60 + BT			260
77	3 AgfaAmbiflex objektiver: Color-Ambion 35, Color Telinear 90 + 135			650
78	Agfa Karat, m. Igestar 6,3/5cm. + BT	C		20
79	Regula I-Pa, m. Cassar 2,8/45 og indbygget, optisk lysmåler + BT			60
80	Canon AV-1, m. FD 1,8/50 + org. flash	A-B		50
81	Minolta SRT 101, m. PF 1,7/55 + BT	B		60
82	Minolta SR7, m. PF 1,8/55 + BT	A-B		70
83	Retina Ia, m. Xenar 2,8/50 + BT	B-C		30
84	FED 3, m. 2,8/53 + BT	A-B		50
85	EXA II, m. Domiplan 2,8/50 + BT	A-B		110
86	Agifold 6x6 RF, m. 4,5/7,5 + BT	A-B		340
87	Canon Demi (18x24), m. 2,8/28 + BT	B-C		100
88	Polaroid SX70 SLR AF	A-B		30
89	Zeiss Baby Box Tengor + BT	B-C		50
90	Minolta SRT100X, m. Rokkor 2/45 samt div. objektiver			130
91	5 småfilmskameraer samt div. tilbehør			30
92	Stereobetrakter til stereokort			50
93	Vito B, m. B.taske og original æske			130
94	Samling af div. afstandsmålere			260
95	Samling af div. gamle lysmålere			110
96	Diverse 9,5mm film samt lidt tilbehør			60

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 06.10.07 i Aarhus

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	7 stk. gl. fremkaldertanke til film og plader + mørkekammerlampe + ur			
2	Polaroid SX-70, Kodamatic 950 + Kodak EK8			
3	Zeiss Ikon forstørrelsesapparat, fra 1930erne			
4	2 synkronisatorer med 3 stk. PF100 blitzpærer			
5	ICA Corrida 165			
6	4 stk. Voigtländer foldekameraer			
7	2 Kodak folding: No. 2 Autographic (120) og No. 1A Pocket (116)			
8	Rollei A26 m. Sonnar 3,5/40 + blitz C26			
9	ICA Delta 8x11 rullefilmskamera			
10	ICA Icarette 6,5x11 m. Nostar 6,8/13,5cm			
11	5 Bokskameraer			
12	Olympus OM-1 (defekt) m. Zuiko 3,5-4,5/35-70, 1,8/50, Winder 1 og Novoflex bælg			
13	ICA Sirene 135			
14	3 defekte pladekameraer samt diverse kassetter			
15	GENOS Rapid 6x6 bakelitkamera			
16	25 cabinetbilleder, bl.a. soldat, børn, familie mv.			
17	Ernemann 6x9 m. Detektiv Aplanat 6,3/10,5cm (udtræksknop knækket)			
18	2 Kodak folding: No. 1A Jr. Autographic (116) og No. 1 Pocket (120)			
19	Contessa Nettel 9x12 m. Donata, m. Citonar 6,3/135mm			
20	Vitoret, Vitoret D, Vitoret L samt Vitoret LR			
21	125 stk. Visitkortbilleder af damer	350		
22	25 stk. Cabinetsbilleder – diverse	50		
23	25 stk. Cabinetsbilleder – diverse	50		
24	23 stk. Store billeder – diverse, ca. 25-30cm.	150		
25	50 stk. Visitkortbilleder – diverse	150		
26	50 stk. Visitkortbilleder – diverse	150		
27	10 stk. Fotografier i rammer ca. 18x24cm.	100		
28	24 stk. Visitkortbilleder af børn	100		
29	12 stk. Viktoriaformat – diverse	50		
30	112 stk. Visitkortbilleder – diverse	300		
31	Olympus OM-1, m. Zuiko 3,5/135	300		
32	ROBOT IIa, m. Xenar 2,8/38mm og BT	800		
33	Topcon RE-2, m. RE.Auto-Topcor 1,8/5,8cm. og BT	300		
34	Leitz Prado 150, m. Hektor 2,5/85mm. + kuffert			
35	2 forskellige Rada/Plaubel rullefilm-bagstykker til pladekameraer			
36	Plaubel Peco Junior 9x12/10x15, Xenar 4,5/210, Compound, +bælg	500		
37	Kodak No.0 Brownie, model A			
38	Zeiss Ikon Baby Box Tengor, m. Goerz Frontar			
39	Imperial Debonair (bakelitkamera med flash)			
40	Kodak Vestpocket Autographic, m. Rapid Rectilinear, griffel og etui			
41	Kodak Retina II (type 014), m. Xenon 2/50 og BT			
42	Krügener Delta (8 x 10,5), m. Krügener Extra-Rapid-Aplanat og taske			
43	Yashica-44, m. Yashikor 3,5/60 og BT			
44	Agfa Billi Clack, m. Jgenar f:8,8			
45	Kodak Retina I (type 010), m. Ysar 3,5/5cm.			
46	Polaroid Automatik Land Camera 220, m. brugsanv.			
47	Voigtländer VITO Automatic I, m. Lanthar 2,8/50 og BT			
48	Voigtländer VITO CLR, m. Color-Skopar 2,8/50 og BT			

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 06.10.07 i Aarhus

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	No.3 Folding Pocket Kodak, model G, m. Rapid Rectilinear og taske	B-C		
50	Kodak Volland 620 (6x6), m. Anastigmat 3,5/7,5cm og BT			
51	Six-20 KodakJunior(model D), m. Anastigmat 6,3/100 og kanvastaske			
52	Indbundne årgange af "Foto Magasinet": 55, 57, 58, 59, 60			
53	No.2 Folding Autographic Brownie, m. griffel, (mangler støttefod)			
54	Zeiss Ikon Nettar 515/16, m. Novar Anastigmat 6,3/75 og BT			
55	Zeiss Ikon Ikonta 520, m. Novar Anastigmat 4,5/7,5cm og taske			
56	Olympus Pen EE-2, m. Zuiko 3,5/28			
57	Agfa Billy, m. Jgestar 7,7, samt Agfa Isolette I, m. Agnar 4,5/85			
58	Ferrania Eura (bakelitkamera), m. org. blitz og taske			
59	Diverse Agfa-dele: filter, nærlinser, skaktsøger m.m.			
60	Novoflex bælg (til Exakta), m. Jena T 2,8/50mm.			
61	6 stk. diverse Topcon-filtre (62mm) i objektiv-etui			
62	Ernemann Heag II, Ser.II, (9x12), m. Detektiv Aplanat 6,8/13,5cm.			
63	Telesor Semi Fish-eye forsats (til objektiver med 55mm. filtergevind)			
64	Pladekamera 9x12 (uden navn), m. Compur lukker			
65	Auto Tamron 2,8/28mm, m. Adaptall for Topcon			
66	Minox B, m. etui og kæde samt Minox blitz i etui		500	
67	Yashica-44 (grå), m. Yashikor 3,5/60 og BT		350	
68	Voigtländer Vitoret 110 i æske			
69	Six-16 Kodak (art-deco), m. Anastigmat 6,3/123mm		150	
70	Six-20 Kodak (art-deco), m. Doublet lens		150	
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 27.10.07 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Lupmikroskop Winkel-Zeiss Göttingen, 5 objektiver m.m. i trækasse			
2	Zeiss Ikon Contaflex III, m. beredskabstaske	B		
3	Nikon F-401 Quarz Date, m. AF Nikkor 35-70mm/3,3-4,5	A		
4	Nikon Zoom 500 QD, org. emballage og brugsvejledning	A		
5	Nikon Nikkorex-8F, taske, brugsvejledning	C		
6	Fujita-C, to-øjet 6x6cm kamera	B-C		
7	Rolleiflex T, Zeiss Tessar, m. flot b-taske, plet på matskive, ellers flot	A		
8	Voigtlander Brillant, m. b-taske	C		
9	Agfa Isolette III, m. b-taske	B		
10	Agfa Synchro Box, m. taske	C		
11	Kodak Autographic Brownie 6x9cm	B		
12	Ricoh KR-5 super II, m. Riconar 50/2,2 og b-taske, brugsvejledning	A		
13	Ricoh XR6, m. Rikenon 50/2 og b-taske (grim)	A		
14	Ihagee, mellemringsæt til Exakta Varex, ialt 6 dele			
15	Ernemann foldekamera, Korrektar 6,8/105mm, compur, i bakelitbox			
16	3 Voigtlander: Bessa 6,5x11 m. Skopar 4,5/11,4cm + 2 Bessa 6x9 m. Voigtar			
17	2 Boxkameraer: Ernemann og Box Tengor			
18	Leonar 9x12 samt amerikansk Junior 9x12 med Wollensak optik			
19	Vitoret S, Vitoret D, Vitoret DR og Vitoret Rapid-D			
20	28 stereokort, diverse motiver			
21	Stereobetrægter til stereokort			
22	5 Kodak bokskameraer			
23	Minolta Repo, Hi-Matic 7s og AL-F			
24	2 stk. Kodak folding (116): No. 1A Pocket Series II og No. 2A Hawk-Eye B			
25	Spektrograf til 9x12 glasplader, messing og mahogni, ca. 1930		800kr.	
26	Voigtlander Bessamatic, m. Color-Skopar 2,8/50 og BT			
27	No.1 Autographic Kodak Special, m. Velosto-lukker og griffel			
28	Voigtlander Vitomatic II, m. Color-skopar 2,8/50			
29	Exakta IIb m/ taske, 2 søgere 2xconverter, 2 optik, makro udstyr, brugsanvisning.			
30	Eastmann trækamera 12x16 cm. uden optik			
31	Super Zett projektor 7x7 og 5x5 m/magasinfremføring. 2 optik, Ennar 100 mm og Rodenstock 250 mm.	B		
32	Prado 250 m/Dimoron 150/2,8	B		
33	Prado 500 m/Hektor 150/2,5. m/kuffert og brugsvejledning	A		
34	Zett projektor 5x5 m/Ennar 100/2,8	B		
35	Aldis projektorobjektiv 300 mm. m/kondensator i trækasse	A		
36	Durst affotograferingsudstyr til Durst forstørrelsesapparat CE 1000			
37	Skaktsøger til Nikon F med etui			
38	Rollei giro 70 WA 28 - 70 mm m/etui og brugsanvisning	A		
39	Arkiv kuffert "Diade V V til 5x5 diapositiver			
40	Olympus OM-1, m. Zuiko Macro 3,5/50			
41	80 stk. Viktoriaformat – diverse			
42	56 stk. Visitkortbilleder – børn			
43	160 stk. Visitkortbilleder – diverse			
44	69 stk. Fotografier (diverse formater/cabinetformat)			
45	25 stk. Cabinetsbilleder – diverse			
46	30 stk. Fotografier – diverse motiver, ca. 18x24cm			
47	3 stk. Royale fotos af tegninger (interiør) samt 15 stk. fotos 25x30cm			
48	5 stk. fotografier i rammer, ca. 25x30cm			

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 27.10.07 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til til anvisningssalgsslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	168 stk. Visitkortbilleder – diverse			
50	16 stk. Visitkortbilleder af børn			
51	Leitz Focomatic 1C (forstørrelsesapparat uden objektiv)			
52	Leitz Valoy (forstørrelsesapparat uden objektiv), let modificeret			
53	Leitz Pradolux projektor, m. Elmaron 1,8/100 og div. magasiner			
54	Leitz 5x forstørrelseslup "LVFOO" til reprodustyr			
55	Asahi Pentax SV, m. Super-Takumar 1,8/55 + div. uorg. obj. og tilbh.			
56	Nikon One-Touch Zoom 90 AF (38-90mm), med etui	A		
57	Zeiss Ikon Contaflex, m. Tessar 2,8/50 og BT			
58	Zeis Pro-Tessar 1:4/115			
59	2 klappkameraer: Agfa Billy-Record + ? med Gewir Doppelobjektiv			
60	Kodak Vestpocket Autographic, m. Meniscus lens og griffel			
61	Voigtländer VITO Automatic I, m. BT og modlysblænde			
62	Topcon RE Super, m. RE.Auto-Topcor 1,8/5,8cm. + lens hood			
63	RE.Auto-Topcor 3,5/13,5cm. teleobjektiv i etui			
64	Topcon Waist-level finder (i org. emballage) + Topcon prisme-søger			
65	Topcon Angle view finder (i etui og org. emballage)			
66	Topcon lupsøger (i etui)			
67	Topcon extension tubes No.1+2+3 samt automatic ext.tube			
68	Topconbælg model III, m. diacopy, macrostand, MacroTopcor 3,5/5,8			
69	Zeiss Ikon Box Tengor, m. Goerz Frontar			
70	Voigtländer Brillant, m. Voigtar 7,7/7,5cm			
71	Minolta Autopak 70, m. etui			
72	No.0 Box Brownie			
73	Agfa Billy Clack, m. Bilinear og BT			
74	Ica Sirene 105, m. Periskop "Alpha" f:11			
75	Contessa Nettel, m. Conastigmat 6,3/13cm. og Derval. (÷ støtteben)			
76	Agfa Synchro Box			
77	Kodak Hawk Eye (folding, m. Kodex-lukker)			
78	Rodekasse			
79	Kasse med blandet fotogrej, cameraer, blitz etc.			
80	Kasse med blandet fotogrej, cameraer, blitz etc.			
81	Kasse med blandet fotogrej, cameraer, blitz etc.			
82	Kasse med blandet fotogrej, cameraer, blitz etc.			
83	Stor kasse med gamle auktionskataloger fra 80'erne og 90'erne			
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				

Annoncer fra en svunden tid!

Sankt Hans aften, havefest, vejfest

-MOR! NU SKAL DU SE EN SJOV
MÅDE FAR LAGER PANDEKAGER PÅ...

POLAROID 3 års garanti.

Tag færdig-billeder af dine gæster - med Polaroid har du billederne på 60 sekunder - i holdbare farver. Og Polaroid billeder kan både kopieres og forstørres.

Sikken festlig aften - med Polaroid!
Polaroid færdig-billed-kameraer til farve fra 248,-

AUDIOVISUEL SERVICE GRUPPE
DK 7400 HERNING · BREDEG. 13-15 · TLF. 07-12 55 14

og Polaroid færdig-billeder i ferien.

-NU SKA' JEG SÅ TA' ET
BILLEDE AF DIG, MORMOR.

POLAROID 3 års garanti.

Med Polaroid'er der ingen ventetid.

Ingen ærgrelser over ferie-billeder, der ikke blev til noget. Tryk på knappen, og et øjeblik efter står du med det færdige billede i hånden.

Med Polaroid skal du ikke tage hele filmen færdig. Billederne fremkaldes efterhånden, som det kommer ud af kameraet.

Polaroid færdig-billed-kameraer til farve fra 248,-

AUDIOVISUEL SERVICE GRUPPE
DK 7400 HERNING · BREDEG. 13-15 · TLF. 07-12 55 14

MØDERÆKKEN

20/9 - 6/10 (Århus) - 18/10

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø
Mødetid kl. 19:30

Torsdag 20. september

Klaus-Eckard Riess har denne gang kastet sig over arkitekt og fotograf Albrecht Meydenbauer. Fotogrammetriens fader. I 1858 begyndte Meydenbauer på opmåling af domkirken i Wetzlar. Dette medførte en rivende udvikling indenfor brugen af fotografiapparatet, som et redskab i hans livsværk. Foredraget ledsages af en serie dias tilført personlige kommentarer. Aftenen afsluttes med 'skrot' til alle!

Lørdag 6. oktober (BEMÆRK DATOEN)

Beboerhuset
Langelandsgade 52A
8000 Århus C

LOPPEMARKED & ANVISNINGSSALG

*

10:15 Opstilling til loppemarked

10:30 Svend Erik Jeppesen
byder velkommen

12:00 Frokostpause og eftersyn

13:00 Anvisningssalget begynder

*

Der bydes på kaffe og te. Desuden kan der købes mad og drikkevarer i frokostpausen

Vel mødt!

Torsdag 18. oktober

Erhvervsfotograf og formand for Museet for Fotokunst på Brandts i Odense, Jørgen Brandt, vil fortælle om brugen af et digitalt pinhole-kamera og fremvise sin billedserie af naturoptagelser med titlen 'Flow'.

Som en stor naturelsker har Jørgen Brandt optaget en række enestående naturbilleder i tågens begrænsede synsfelt, i de svenske skove, serien hedder: 'It's a Mist-a-ry', billeder som vil pirre tilskuernes fantasi

*

Oktoberaftenen afsluttes, traditionen tro med medlemmernes overskudsskrot.

MØDERÆKKEN

27/10 - 8/11 - 15/11 - 6/12

Lørdag 27. oktober

Loppemarked & anvisningssalg

Østerbrohuset - Århusgade 103,
København Ø

*

Kl. 13:00 Formanden Svann Hugo
byder velkommen og loppemarkedet
begynder

Kl. 15:00 Anvisningssalget
begynder, det opstillede fotografika
skal være nummereret

Kl. 16:00 afsluttes.

Torsdag 15. november

Fotograf Egon Wang Neesgaard som bl.a. har været ansat i 6 år hos Jørgen Gregersen, Fotomagasinet Kgs. Lyngby og i en periode på mere end 20 år som handelsrejsende for bl.a. Belgisk Import Co. Vil fortælle om livet i fotobranchen.

Stillingsbetegnelser som: Repræsentant, konsulent og distriktschef har prydet hans visitkort.

Fra 1982 - 1987 indehaver af eget importfirma med forhandling af Mamiya. Et langt livs erfaring og lystige oplevelser i selskab med en fagmand!

Afslutning med 'skrot' i lange baner.

Torsdag 6. december (BEMÆRK 1. TORSDAG I MÅNEDEN)

ANVISNINGSSALG

Østerbrohuset
Århusgade 103, København Ø

*

JULEANVISNINGSSALGET BEGYNDER

Kl. 19:00 - bemærk tidspunktet!
Årets store anvisningssalg bestyres
af Andreas Trier Mørch og Svann
Hugo.

Det opstillede fotografika skal være nummereret og anbragt i nummerfølge

Panorama 360 grader

Gråbrødre Torv 1978

Foto: Niels Resdahl Jensen

EKSKURSION TIL KØBENHAVNS TEKNISKE SKOLE

**Torsdag den 8. november
Klokken 19:30**

Afdelingen 'Billedmedierne' på K.T.S. har indbudt medlemmer af Dansk Fotohistorisk Selskab til en rundvisning og tilhørende foredrag.

Faglærer Henning Serritslev vil fortælle om, og vise VR fotografi, digital optagelse med kamera på panoramahoved 360 grader.

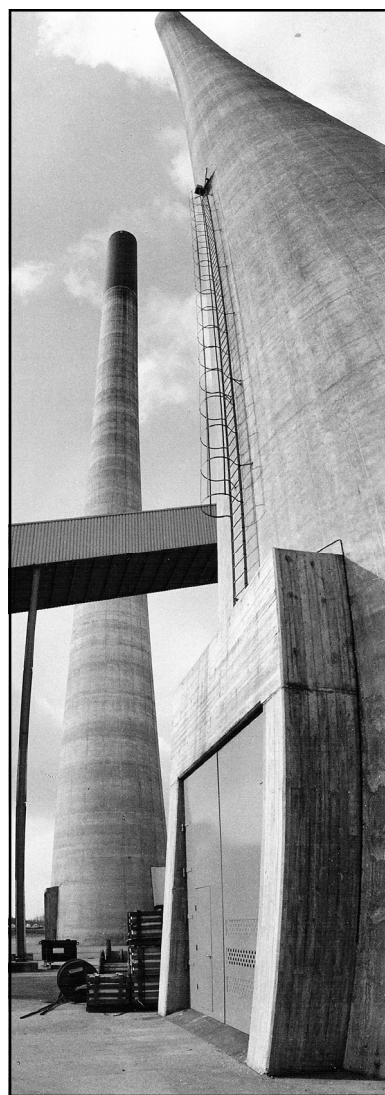
Og efterfølgende billedbehandling i Photoshop og Realviz Sticher. Der vil blive optaget et 360graders billede af de fremmødte medlemmer!

Efter kaffepausen, hvor skolen byder på 'vand & brød' vil der være rundvisning på skolen, bl.a. af fotograf- og film TV uddannelsernes lokaler.

**Vi mødes på adressen Brønderslev Allé 25,
2770 Kastrup.**

For bilister er der parkeringsplads.

**Bus linie 350S eller linie 30 ad Englandsvej, stå
af ved Brønderslev Allé.
Kryds gaden - lige frem.**

Studsgård kraftværk i Århus
Foto: Poul Pedersen

Goecker
Professional imaging

Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk
tlf. 35 82 11 00

qabs
Professionel
Fotolaboratorium

FABRIKSVEJ 7,
DK-6270 TØNDER
Telefon 7372-3211

NIVÅ FOTO
Nivå Center 88 - 2990 Nivå
49 14 18 04

Kodak A/S
Lautruphøj 1,
2750 Ballerup

NJAL FOTO
NJALSGADE 22 · 2300 KØBENHAVN S
www.njalfoto.dk · ☎ 32 54 55 90

Platan Foto

VESTERBROGADE 179
Telefon 3321 4476

Åbent: ma.-to. 9-17.30, fr. 9-19, lø. 9-13
SØG RABAT PÅ FOTOGARDEJERE - POGVORRE

Fax: 3131 1416

NORTHERN LIGHT GALLERY
Køb & Salg: Fotografier 1839-2003
Salg af: Opbevaringsmaterialer, fotobøger

www.nlg.dk • tlf: 38605942 • adaneman@nlg.dk

Christianshavns Foto
Tørvegade 55
v/ Preben Holst,
1400 København K 32 57 78 71

Brugt fotoudstyr købes
Vurdering • køb • salg • bytte

Sælg Deres
frimærkesamling her

**CHRISTIANSHAVNS
Foto & Frimærkehandel**

32 57 78 71

FOTOHISTORISK MUSEUM

Telefon: 4078 8503
www.fotohistoriskmuseum.dk

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27.
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
Vildmanden@email.dk

Næstformand &

Anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172 c. II.
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (mellem kl. 10-11)

Redaktør:

Flemming Berendt
Teglårdsvej 308,
3050 Humlebæk.
Tlf: 4919-2299
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Kasserer:

John C. Mikkelsen
Kystvejen 42,
5466 Asperup
Tlf: 6448-1021
Je.jo.mi@mail.dk
Giro konto nr. 150 6447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 300000015064 47

Bestyrelsesmedlem:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II. tv.
2750 Vanløse.
Tlf: 3871-0091

Jyllandsafdeling:

Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74,
8270 Højbjerg.
Tlf: 8627-2124
sej8270@yahoo.dk
Møder i Jylland:
Oktober/januar/februar

Webmaster:

Leif Johansen
Tlf.: 7452-6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark kr. 350,- Norden og øvrige Europa kr. 375,-
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april/september/december + temanummer.

Anvisningssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest 1. marts, 1. august og 1. november.
Henvendelse: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 c, II, 1850 Frederiksberg C.
Tlf.: 3321 4367 (mellem 10-11).
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. brev eller E-post

Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS.

Skriftligt BUD fremsendes til anvisningssalgslederen. Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april, samt Århus i oktober.

Desuden i oktober og december i København. Derudover afholdes loppemarked i januar/februar/april/oktober.

Møder i København:

Den 3. torsdag i månederne september-marts
I Østerbrohuset, Århusgade 103. Tlf: 3538-1294

DFS hjemmeside:

www.objektiv.dk

Gammel indholdsfortegnelse for Objektiv indtil nr.115:
www.objektiv.dk/objektiv/objall.htm

Database over udgivne numre: www.objektiv/startbase.php

Danmarks Fotomuseum

Hjemmeside www.fotomuseum.dk

Æresmedlemmer:

Flemming Berendt
John Philipp
Kurt Petersen

Følgende har bidraget med materiale og andet:

Danmarks Fotomuseum, WestLight auction Wien, Det kgl. Bibliotek, John Philipp, Flemming Berendt (arkiv).

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from DFS.

Copyright 2007. ISBN 0107-6329.

Tryk: Strandbygaard Grafisk A/S.
Trykkerivej 2. 6900 Skjern.

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADE 41 • 1159 KØBENHAVN K • TEL 33 14 12 15 • WWW.PHOTOGRAFICA.COM

